

**Σύσταση CM/Rec (2017) 3 για τους Ευρωπαϊκούς Κανόνες
περί κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων**

(Εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 22 Μαρτίου 2017, κατά την 1282η συνεδρίαση των Αντιπροσώπων των Υπουργών)

Η Επιτροπή Υπουργών, σύμφωνα με το άρθρο 15.β του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης,

λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της θέσπισης κοινών αρχών αναφορικά με τις ολοκληρωμένες ποινικές πολιτικές μεταξύ των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, με σκοπό την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο αυτό,

επισημαίνοντας την αξιόλογη ανάπτυξη που έχει λάβει χώρα στα Κράτη μέλη σχετικά με τη χρήση κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων¹,

θεωρώντας ότι αυτές οι κυρώσεις και τα μέτρα συνιστούν σημαντικούς τρόπους για την αντιμετώπιση του εγκλήματος, τη μείωση της βλάβης που αυτό προκαλεί και την προαγωγή της δικαιοσύνης, και ότι αποφεύγουν τα αρνητικά αποτελέσματα της προσωρινής κράτησης και των στερητικών της ελευθερίας ποινών²,

λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που αποδίδεται στην ανάπτυξη διεθνών κανόνων για τη δημιουργία, την επιβολή και την εφαρμογή αυτών των κυρώσεων και των μέτρων,

έχοντας επίγνωση ότι με το πέρασμα του χρόνου έχουν αναδυθεί νέες δυνατότητες για μια αποτελεσματικότερη χρήση των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων, και πως οι στερητικές της ελευθερίας ποινές, κατά συνέπεια, πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης,

αναγνωρίζοντας, επιπλέον, ότι οι σημαντικές εξελίξεις και η μεταβαλλόμενη πρακτική στον τομέα των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων και τα ζητήματα που έχουν εντοπιστεί από τα Κράτη μέλη, καθιστούν αναγκαία την τακτική επικαιροποίηση των προβλέψεων που περιέχονται στους Ευρωπαϊκούς Κανόνες περί κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων,

τονίζοντας ότι η καταφυγή σε αυτές τις κυρώσεις και τα μέτρα και η εφαρμογή τους θα πρέπει πάντα να καθοδηγείται από τον σεβασμό των θεμελιωδών νομικών εγγυήσεων, όπως κατοχυρώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Σειρά Συνθηκών του Συμβουλίου της Ευρώπης αριθ. 5) και από τις αρχές που θεσπίζονται στους Ευρωπαϊκούς Κανόνες περί κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων,

αναγνωρίζοντας τη συνάφεια της παρούσας Σύστασης με τις ακόλουθες Συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών: Rec(92)17 σχετικά με τη συνεκτικότητα στην επιβολή ποινών,

---

¹ “Community sanctions and measures” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

² “Imprisonment” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

Rec(97)12 σχετικά με το προσωπικό που ασχολείται με την εφαρμογή κυρώσεων και μέτρων, Rec (99)19 σχετικά με τη διαμεσολάβηση σε ποινικές υποθέσεις, Rec99(22) σχετικά με τον υπερπληθυσμό των φυλακών και την δίογκωση του αριθμού των κρατουμένων, Rec(2003)22 σχετικά με την υφ' όρον απόλυση, CM/Rec(2010)1 σχετικά με τους Κανόνες του Συμβουλίου της Ευρώπης για την κοινωνική αρωγή³ και CM/Rec(2014)4 σχετικά με την ηλεκτρονική επιτήρηση,

Λαμβάνοντας υπόψη τους Στοιχειώδεις Κανόνες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Μη-στερητικά της ελευθερίας μέτρα (Κανόνες του Τόκιο),

Αντικαθιστά με το κείμενο της παρούσας Σύστασης:

- Τη Σύσταση Rec(2000)22 για τη βελτίωση της εφαρμογής των Ευρωπαϊκών Κανόνων περί κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων⁴, και
- Τη Σύσταση Rec (92)16 για τους Ευρωπαϊκούς Κανόνες περί κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων⁵.

Συνιστά στις κυβερνήσεις των Κρατών μελών να:

- καθοδηγούνται, όταν αναθεωρούν τις πολιτικές, τη νομοθεσία και την πρακτική τους σε σχέση με τη δημιουργία, την επιβολή και την εφαρμογή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων, από τις προδιαγραφές και τις αρχές που διακηρύσσονται στο παράρτημα της παρούσας Σύστασης,
- διασφαλίσουν ότι αυτή η Σύσταση και ο σχολιασμός που τη συνοδεύει θα μεταφραστούν στις εθνικές τους γλώσσες και πως θα διαδοθούν όσο ευρύτερα γίνεται και ειδικότερα στις δικαστικές αρχές, τις υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής⁶ και τις κοινωνικές υπηρεσίες, τις διοικήσεις των φυλακών, όπως επίσης και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και το ευρύτερο κοινό.

Παράρτημα

Πεδίο εφαρμογής και σκοπός

---

³ “Probation” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

⁴ Στις ανεπίσημες μεταφράσεις της Σύστασης αυτής από τον Καθηγητή Στέργιο Αλεξιάδη και την Καθηγήτρια Αγγελική Πιτσελά η έκφραση “community sanctions and measures” αποδίδεται ως «κυρώσεις και μέτρα που εκτελούνται στην κοινότητα»: Αλεξιάδης, Σ. (2006). *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής. Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, Ε' έκδοση, σ. 379-387, Πιτσελά, Α. (2003). *Διεθνή Κείμενα Σωφρονιστικής Πολιτικής*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 868-875 [Σ.τ.Μ.]

⁵ Στις ανεπίσημες μεταφράσεις της Σύστασης αυτής από τον Καθηγητή Στέργιο Αλεξιάδη και την Καθηγήτρια Αγγελική Πιτσελά η έκφραση “community sanctions and measures” αποδίδεται ως «κυρώσεις και μέτρα που εκτελούνται στην κοινότητα»: Αλεξιάδης, Σ. (2006). *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής. Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, Ε' έκδοση, σ. 260-281, Πιτσελά, Α. (2003). *Διεθνή Κείμενα Σωφρονιστικής Πολιτικής*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 849-867 [Σ.τ.Μ.]

⁶ “Probation services” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

Οι παρόντες κανόνες αποσκοπούν να:

α. θεσπίσουν ένα σύνολο προδιαγραφών που θα καταστούν χρήσιμες στους εθνικούς νομοθέτες, τις αρχές λήψης αποφάσεων, τις υπηρεσίες εφαρμογής και τους επαγγελματίες, ώστε να προβαίνουν σε δίκαιη και αποτελεσματική χρήση των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων. Η εφαρμογή αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη προστασίας της κοινωνίας και διατήρησης της έννομης τάξης, και, ταυτόχρονα, να υποστηρίζει την κοινωνική επανένταξη, επιτρέποντας επίσης στους δράστες⁷ να επανορθώνουν για τη βλάβη που προκάλεσαν·

β. να παρέχουν καθοδήγηση στα Κράτη μέλη σχετικά με την εισαγωγή και χρήση των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων ώστε να επωφεληθούν πλήρως από τα πλεονεκτήματά τους και να προστατέψουν τα θεμελιώδη δικαιώματα όλων όσων εμπλέκονται. Παρομοίως, είναι σημαντικό να λαμβάνεται μέριμνα κατά οποιασδήποτε κατάχρησης, η οποία θα μπορούσε, για παράδειγμα, να προκύψει από την εφαρμογή τους σε βάρος συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων. Επομένως, θα πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στα κοινωνικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, όπως επίσης και στους πιθανούς κινδύνους που προκύπτουν, ή θα μπορούσαν να προκύψουν, από τέτοιες κυρώσεις και τέτοια μέτρα. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα θα πρέπει να εφαρμόζονται μόνον εκεί που είναι απαραίτητα·

γ. προτείνουν σαφείς κανόνες συμπεριφοράς του προσωπικού που είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων, και όλων όσων εμπλέκονται στην κοινότητα σε αυτό το πεδίο, ώστε να εξασφαλιστεί ότι αυτή η εφαρμογή είναι σύμφωνη με τους όρους και τις υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν, καθιστώντας, έτσι, νόμιμες τις κυρώσεις και τα μέτρα. Η εφαρμογή δεν θα πρέπει να λαμβάνει χώρα με άκαμπτο και τυπολατρικό τρόπο, αλλά θα πρέπει να γίνεται με διαρκή μέριμνα για εξατομικευμένη μεταχείριση, έτσι ώστε οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα να είναι ανάλογα με το έγκλημα και με τα χαρακτηριστικά του κατηγορούμενου⁸ ή του δράστη. Επιπλέον, το γεγονός ότι μπορεί να γίνει αναφορά σε ένα σύνολο κανόνων που έχει καθιερωθεί διεθνώς, θα πρέπει να διευκολύνει την ανταλλαγή εμπειριών, ειδικότερα όσον αφορά τις μεθόδους εργασίας.

Οι παρόντες Κανόνες εφαρμόζονται σε πρόσωπα που υπόκεινται σε κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα. Οι ανωτέρω κυρώσεις και τα μέτρα μπορεί να επιβάλλονται σε δράστες οι οποίοι έχουν καταδικαστεί. Ο όρος «κατηγορούμενοι»⁹ αναφέρεται σε πρόσωπα που δεν έχουν ακόμη καταδικαστεί, αλλά στα οποία μπορεί να επιβάλλονται μέτρα από δικαστική αρχή ή άλλη αρχή που προβλέπεται από τον νόμο. Παρ' όλα αυτά, οι κυρώσεις και τα μέτρα που αφορούν ειδικά τους ανηλίκους καλύπτονται από τη Σύσταση CM/Rec(2008)11 σχετικά με τους Ευρωπαϊκούς Κανόνες για τους ανηλίκους δράστες που υπόκεινται σε κυρώσεις ή μέτρα.

---

⁷ “Offenders” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

⁸ “Suspect” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

⁹ Βλ. προηγούμενη υποσημείωση [Σ.τ.Μ.]

Ορισμοί

Για τους σκοπούς αυτής της Σύστασης:

Η έκφραση «**κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα**» σημαίνει κυρώσεις και μέτρα με τα οποία οι κατηγορούμενοι ή οι δράστες παραμένουν στην κοινότητα, και περιλαμβάνουν κάποιους περιορισμούς στην ελευθερία τους με την επιβολή όρων και/ή υποχρεώσεων. Ο όρος υποδηλώνει κάθε κύρωση που επιβάλλεται από μια δικαστική ή διοικητική αρχή, και κάθε μέτρο που λαμβάνεται πριν από την απόφαση για την κύρωση ή αντί αυτής, όπως επίσης και τους τρόπους έκτισης μιας στερητικής της ελευθερίας ποινής εκτός καταστήματος κράτησης.

Η έκφραση «**αρχές λήψης αποφάσεων**» σημαίνει μια δικαστική, διοικητική ή άλλη αρχή που κατά τον νόμο είναι αρμόδια να επιβάλλει ή να ανακαλεί μια κοινοτική κύρωση ή ένα κοινοτικό μέτρο ή να τροποποιεί τους όρους και τις υποχρεώσεις που περιλαμβάνει η κύρωση ή το μέτρο.

Η έκφραση «**αρχές εφαρμογής**» σημαίνει ένα σώμα ή σώματα που κατά τον νόμο είναι αρμόδια και έχουν την ευθύνη για την πρακτική εφαρμογή μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου. Σε πολλές χώρες αρχή εφαρμογής είναι η υπηρεσία κοινωνικής αρωγής.

Κεφάλαιο I: Βασικές αρχές

1. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα μπορούν να προσφέρουν δίκαιη και αποτελεσματική επίβλεψη¹⁰, καθοδήγηση και αρωγή σε κατηγορούμενους ή δράστες, χωρίς την καταφυγή στη στέρηση της ελευθερίας. Μπορούν να ενισχύσουν τις προοπτικές κοινωνικής ένταξης, από τις οποίες συνήθως εξαρτάται η αποχή από το έγκλημα.

Σχολιασμός: Ο Κανόνας αυτός επιβεβαιώνει τη θετική αξία των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα μπορούν να είναι με διάφορους τρόπους καταναγκαστικά, απαγορευτικά, παρεμβατικά και αποκαταστατικά, με αρκετές κυρώσεις και μέτρα να ενσωματώνουν περισσότερα από ένα από αυτά τα στοιχεία, συνιστώντας έτσι μια κατάλληλη αντίδραση στα εγκλήματα, αλλά και παρέχοντας έλεγχο και υποστήριξη για την αποχή.

Οι κοινοτικές κυρώσεις συνεπάγονται κάποιον περιορισμό της ελευθερίας, όπως και οι περισσότερες μορφές ποινικής επιβολής, αλλά επιτρέπουν στους ανθρώπους να συνεχίσουν να ζουν στην κοινότητα και να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται αυτό, ενώ υπόκεινται σε προσαρμοσμένη τιμωρία για τα σφάλματα των εγκλημάτων τους. Ως εκ τούτου, οι κοινοτικές κυρώσεις μπορούν να αξιοποιηθούν για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, επιτρέποντας στα άτομα να διατηρούν τα περισσότερα από τα δικαιώματά τους και να αναπτύσσουν τρόπους διαβίωσης στους οποίους το έγκλημα δεν

¹⁰ "Supervision" στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

έχει θέση. Αυτή η κοινωνική ένταξη ενισχύει την κοινωνική δικαιοσύνη και τις δίκαιες ευκαιρίες, ειδικά τις ευκαιρίες για την εξασφάλιση εργασίας, την εύρεση καταλύματος και την απόλαυση των προσωπικών σχέσεων - όλα παράγοντες που είναι γνωστοί για το ότι συνδέονται με την αποχή από το έγκλημα.

Τα κοινοτικά μέτρα μπορεί να περιλαμβάνουν μέτρα για την αποφυγή της προσωρινής κράτησης: μπορούν να σχεδιαστούν ρυθμίσεις για να υπάρξουν επαρκείς εγγυήσεις κατά της εγκληματικότητας, της φυγοδικίας ή της εμπλοκής με τη δικαιοσύνη χωρίς εγκλεισμό πριν από τη δίκη, υπό την επιφύλαξη των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των θυμάτων. Σε πολλές χώρες, μεγάλος αριθμός κρατούμενων βρίσκονται στη φυλακή εν αναμονή δίκης, συχνά υπό τις χειρότερες συνθήκες. Κάποιοι εξ αυτών στη συνέχεια αθώνονται και αποφυλακίζονται μετά από μια εμπειρία που είναι αναπόφευκτα καταστροφική· ορισμένοι καταδικάζονται, αλλά τους επιβάλλεται κοινοτική κύρωση, με αποτέλεσμα η προσωρινή κράτησή τους να φαίνεται ότι μπορούσε να αποφευχθεί· ακόμη και όταν μια ποινή στερητική της ελευθερίας επιβάλλεται μετά την καταδίκη, πρέπει να αποφεύγεται η προσωρινή κράτηση, στο μέτρο του δυνατού, δεδομένου ότι τα δεινά του εγκλεισμού αξιωματικά δεν πρέπει να προηγούνται της καταδίκης. Πράγματι, η προσωρινή κράτηση είναι μια πρακτική που βρίσκεται σε αντίθεση με το θεμελιώδες δικαίωμα του τεκμηρίου αθωότητας. Τα μέτρα μπορεί επίσης να αξιοποιηθούν μετά από μια ποινή στερητική της ελευθερίας, σε χρόνο κατά τον οποίο η επίβλεψη μπορεί να επηρεάσει αποφασιστικά τις προοπτικές επανένταξης / επανόδου.

Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα εισάγονται συχνά για να παρέχουν στα δικαστήρια μια σειρά επιλογών για την αποφυγή της στέρησης της ελευθερίας και με την ελπίδα ότι θα μειώσουν τον συνολικό πληθυσμό των φυλακών. Στην πραγματικότητα, η σχέση μεταξύ των ποσοστών φυλάκισης και της χρήσης κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων είναι πολύπλοκη και αμφισβητούμενη. Εντούτοις, εάν οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα χρησιμοποιούνται με συνετό και αναλογικό τρόπο, μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του αριθμού των κρατούμενων. Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να εκτιμηθούν όχι μόνο για την ικανότητά τους να μειώσουν το μέγεθος του πληθυσμού των φυλακών, αλλά και για τη θετική τους συμβολή στη δικαιοσύνη και την κοινωνική ένταξη.

2. Το εθνικό δίκαιο πρέπει να παρέχει ένα επαρκώς διαφοροποιημένο φάσμα κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων που πρέπει να είναι διαθέσιμα για εφαρμογή στην πράξη.

Σχολιασμός: Παραδείγματα κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων που χρησιμοποιούνται συνήθως, περιλαμβάνουν:

- εναλλακτικούς της προσωρινής κράτησης θεσμούς, όπως η υποχρέωση του κατηγορουμένου να διαμένει σε συγκεκριμένη διεύθυνση ή / και να επιβλέπεται και να επικουρείται από υπηρεσία που ορίζεται από δικαστική αρχή
- κοινωνική αρωγή / επίβλεψη που εκτελείται στην κοινότητα ως ανεξάρτητη κύρωση που επιβάλλεται χωρίς να επιβάλλεται ποινή στερητική της ελευθερίας·
- υπό όρους αναστολή της εκτέλεσης ποινής στερητικής της ελευθερίας·
- κοινωφελή εργασία (δηλαδή μη αμειβόμενη εργασία για την κοινότητα)·
- αποζημίωση/αποκατάσταση του θύματος·

- διαμεσολάβηση μεταξύ δράστη και θύματος·
- εντολές για θεραπεία παραβατών που κάνουν χρήση ναρκωτικών ή αλκοόλ και εκείνων που πάσχουν από διανοητικές διαταραχές σχετιζόμενες με την εγκληματική συμπεριφορά τους·
- εντολές για θεραπεία δραστών που κάνουν παράνομη χρήση ναρκωτικών ή αλκοόλ και εκείνων που πάσχουν από διανοητικές διαταραχές σχετιζόμενες με την εγκληματική συμπεριφορά τους·
- περιορισμό στην ελευθερία κίνησης·
- ηλεκτρονική επιτήρηση που ρυθμίζεται σύμφωνα με τη σύσταση CM/ Rec (2014)4·
- υπό όρους απόλυση ακολουθούμενη από επίβλεψη μετά την αποφυλάκιση·

Ο κατάλογος αυτός δεν προορίζεται να είναι εξαντλητικός. Αναμένεται επίσης ότι θα αναπτυχθούν νέες μορφές κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων με την πάροδο του χρόνου, οι οποίες θα καλύπτονται επίσης από τους παρόντες Κανόνες.

3. Η φύση και η διάρκεια των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων πρέπει να βρίσκονται σε αναλογία με το έγκλημα για το οποίο έχουν καταδικαστεί ή κατηγορούνται τα πρόσωπα στα οποία επιβάλλονται οι κυρώσεις και τα μέτρα και να λαμβάνουν υπόψη τις ατομικές τους περιστάσεις.

Σχολιασμός: Εφόσον οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα αναπτύσσονται συχνά με την προσδοκία ότι θα αποτελέσουν «εναλλακτικές στον εγκλεισμό λύσεις» και, ως εκ τούτου, θα συμβάλουν στη μείωση ή τουλάχιστον στον περιορισμό της αύξησης του πληθυσμού των φυλακών, η χρήση τους πρέπει να ενθαρρυνθεί. Εάν η στέρηση της ελευθερίας θεωρείται το «ύστατο καταφύγιο», πρέπει να υπάρχουν κυρώσεις και μέτρα προηγούμενης καταφυγής. Ωστόσο, η καθιερωμένη αρχή της αναλογικότητας είναι κρίσιμη εν προκειμένω. Ενώ οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταλλήλως για σοβαρά εγκλήματα και όχι μόνο για τους πρωτόπειρους δράστες, είναι σημαντικό οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής και το δικαστικό σώμα να αποφύγουν τη «διεύρυνση του ιστού», με άλλα λόγια, τη χρησιμοποίηση κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων, εκεί που διαφορετικά θα είχαν επιβάλλει μια λιγότερο αυστηρή κύρωση, όπως μια χρηματική ποινή, μια επίπληξη ή μια προειδοποίηση. Εάν οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα χρησιμοποιούνται υπερβολικά για τους δράστες εγκλημάτων μικρής απαξίας, όχι μόνο θα μεγεθύνουν το σύστημα, προκαλώντας τόσο αδικία όσο και σημαντική οικονομική επιβάρυνση του δημόσιου ταμείου, αλλά θα θεωρούνται επίσης ακατάλληλα για πιο σοβαρά εγκλήματα, γεγονός το οποίο θα περιορίσει την ικανότητά τους να μειώσουν την καταφυγή στη στέρηση της ελευθερίας. Ο Κανόνας αυτός επαναδιατυπώνει τη σημασία της αναλογίας, αλλά παροτρύνει επίσης τους υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων να λάβουν δεόντως υπόψη τις ατομικές συνθήκες ώστε να διασφαλίσουν ότι η συμμόρφωση είναι εφικτή και κατάλληλη για την υποστήριξη της αποχής.

4. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα πρέπει να εφαρμόζονται με τρόπο που διασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και επιτρέπει στους κατηγορούμενους και τους δράστες και τους ενθαρρύνει να αντεπεξέρχονται στις υποχρεώσεις τους ως μέλη της

κοινότητας. Καμιά κοινοτική κύρωση ή μέτρο δεν πρέπει να θεσπιστεί ή να εφαρμοστεί αν έρχεται σε αντίθεση με τους διεθνείς κανόνες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες.

Σχολιασμός: Ο Κανόνας αυτός ορίζει ότι η εφαρμογή κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων θα πρέπει να προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των ενδιαφερομένων. Εκφράζεται με πολύ γενικούς όρους και θέτει ως προϋπόθεση ότι η φύση και ο τρόπος εφαρμογής των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τα διεθνώς κατοχυρωμένα δικαιώματα. Ο γενικός αυτός κανόνας διατυπώθηκε επειδή η θέσπιση και η εφαρμογή κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων συχνά συνεπάγεται τον συνυπολογισμό της ασφάλειας της κοινότητας και την προαγωγή της έννομης τάξης στην κοινωνία, ακόμη και όταν αυτό μπορεί να αντίκειται στα άμεσα συμφέροντα ή τις προτιμήσεις του ατόμου. Ωστόσο, αυτό το δημόσιο συμφέρον πρέπει πάντα να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα των κατηγορουμένων και των δραστών.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις (για παράδειγμα) μπορεί να οδηγήσουν σε νέες κοινοτικές κυρώσεις και νέα κοινοτικά μέτρα με χαρακτήρα που δεν μπορεί εύκολα να προβλεφθεί. Κατά συνέπεια, ο κανόνας έχει διατυπωθεί με γενικούς όρους προκειμένου να παρέχονται οι κατάλληλες εγγυήσεις για τα δικαιώματα του κατηγορουμένου ή του δράστη, ακόμη και σε σχέση με απροσδόκητες καταστάσεις που δεν μπορούν ακόμη να προβλεφθούν.

Ο Κανόνας αναφέρεται επίσης στις ευθύνες των κατηγορουμένων και των δραστών και απαιτεί η εφαρμογή του να τους επιτρέπει και να τους ενθαρρύνει να αποδεχθούν τις ευθύνες τους ως μέλη της κοινότητας.

5. Μια κοινοτική κύρωση ή ένα κοινοτικό μέτρο δεν πρέπει ποτέ να περιλαμβάνει ιατρική ή ψυχολογική θεραπεία που δεν είναι σύμφωνη με τους διεθνώς καθιερωμένους κανόνες δεοντολογίας.

Σχολιασμός: Η ιατρική και ψυχική θεραπεία των ατόμων που υπόκεινται σε συνθήκες καταναγκασμού έχει, ιστορικά, οδηγήσει μερικές φορές σε σοβαρές προσβολές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων - ειδικά όταν οι επεμβάσεις εφαρμόστηκαν πειραματικά. Τέτοιες πρακτικές θεωρούνται αντιδεοντολογικές στις Ευρωπαϊκές χώρες και επομένως απαγορεύονται. Ένας κατηγορούμενος ή ένας δράστης που υπόκειται σε μια κοινοτική κύρωση ή ένα κοινοτικό μέτρο βρίσκεται σε μια κατάσταση περιορισμένης ελευθερίας, υποστηριζόμενη από την καταναγκαστική ισχύ του νόμου. Επομένως, ο παρών Κανόνας υποστηρίζει ότι η θεραπεία μπορεί να προσφερθεί μόνον εφόσον είναι σύμφωνη με τους διεθνείς κανόνες δεοντολογίας. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής με αυτούς τους κανόνες.

Διεθνώς εγκεκριμένοι δεοντολογικοί κανόνες περιλαμβάνουν την απαίτηση ότι τα άτομα πρέπει να λαμβάνουν πλήρη ενημέρωση σχετικά με τον σκοπό, τη φύση, τις μεθόδους και τις πιθανές συνέπειες της θεραπείας. Η συνειδητή συναίνεσή τους έπειτα από πληροφόρηση είναι απαραίτητη. Η συναίνεση των ατόμων που υπόκεινται σε καταναγκασμό είναι, πάντως, πολύπλοκο και ευαίσθητο θέμα. Αν και η συναίνεση μπορεί να είναι απαραίτητη, δεν αρκεί πάντοτε για να διασφαλίσει δεοντολογικά τη δικαιολόγηση μιας παρέμβασης. Το κεφάλαιο V των παρόντων Κανόνων καλύπτει περαιτέρω παρόμοια

Θέματα.

6. Δεν πρέπει να γίνεται καμία διάκριση στην επιβολή και εφαρμογή των κοινοτικών μέτρων και κυρώσεων για λόγους φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής, ιθαγένειας, φύλου, ηλικίας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικής ή άλλης γνώμης, οικονομικής, κοινωνικής ή άλλης θέσης, ή σωματικής ή ψυχικής κατάστασης. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διαφορετικότητα και οι ιδιαίτερες ατομικές ανάγκες των κατηγορουμένων και των δραστών.

Σχολιασμός: Σκοπός του παρόντος Κανόνα είναι να διασφαλίσει ότι οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα επιβάλλονται και εφαρμόζονται με δίκαιο τρόπο και χωρίς άδικες διακρίσεις. Οι διακρίσεις στην επιβολή ή εφαρμογή κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων περιλαμβάνουν την άδικη ή μεροληπτική άσκηση διακριτικής ευχέρειας για οποιονδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στον Κανόνα. Ωστόσο, οι απαριθμούμενοι λόγοι δεν πρέπει να θεωρούνται εξαντλητικοί.

Πρέπει να γίνει διαχωρισμός μεταξύ διακρίσεων και διαφοροποίησης. Μια απαγόρευση των διακρίσεων δεν σημαίνει ότι όλοι πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο. Η διαφοροποίηση, σε αντίθεση με τις διακρίσεις, αναμένεται να ανακουφίσει κάθε άδικο μειονέκτημα ή να επιφέρει κάποια βελτίωση. Οι άνθρωποι και οι περιστάσεις τους δεν είναι πάντα ίδιες και υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ορισμένοι άνθρωποι πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τους άλλους, προκειμένου να επιλυθούν συγκεκριμένα ατομικά προβλήματα, να αντιμετωπιστούν ιδιαίτερες ατομικές ανάγκες ή να ληφθούν υπόψη ειδικές καταστάσεις. Με τον τρόπο αυτό προάγεται η ουσιαστική δικαιοσύνη.

Οι άδικες διακρίσεις μερικές φορές δεν είναι σκόπιμες. Οι διακρίσεις μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της άκαμπτης εφαρμογής διαδικασιών ρουτίνας και μπορεί να «θεσμοποιούνται». Για παράδειγμα, πολιτικές και πρακτικές μπορεί να σχεδιαστούν για άνδρες που αποτελούν την πλειονότητα των κατηγορουμένων και των δραστών σε (πιθανώς) όλες τις χώρες και δεν πρέπει απλώς να υποτεθεί ότι είναι κατάλληλες για τις γυναίκες.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η κατάσταση των ανθρώπων (η έλλειψη στέγης, για παράδειγμα) μπορεί να αντιπαρατίθεται με την ακαταλληλότητα τους για συγκεκριμένη κύρωση ή μέτρο. Μια εναλλακτική λύση πρέπει να επιδιωχθεί ενεργά σε τέτοιες περιπτώσεις για να αποφευχθεί η κατάληξη αυτών των ανθρώπων στη φυλακή.

Ο πλήρης σεβασμός αυτού του Κανόνα συνεπάγεται την περιοδική επιθεώρηση της πολιτικής και της πρακτικής ώστε να διασφαλιστεί ότι οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά εφαρμόζονται με δίκαιο τρόπο και ότι υπάρχουν συστήματα παρακολούθησης που θα μπορούσαν να στρέψουν την προσοχή σε εντελώς ανεπιθύμητες διακρίσεις.

7. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα πρέπει να είναι διαθέσιμα στους αλλοδαπούς κατηγορούμενους και δράστες, και να εφαρμόζονται ακριβοδίκαια και σε συμφωνία με τις αρχές των Κανόνων αυτών, με προσήκουσα προσοχή στις σχετικές διαφορές και τις περιστάσεις τους.

Σχολιασμός: Δεν πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις λόγω εθνικότητας κατά την επιβολή ή την εφαρμογή κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων. Παρόλο που αυτό είναι μόνο ένα παράδειγμα

της γενικής αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων, χρειάζεται ξεχωριστή εξειδίκευση και ιδιαίτερη έμφαση. Υπάρχει σημαντική ροή ανθρώπων από όλα τα μέρη του κόσμου προς όλη την ευρωπαϊκή ήπειρο και στις φυλακές σχεδόν όλων των ευρωπαϊκών χωρών βρίσκονται κρατούμενοι πολλών διαφορετικών εθνικοτήτων. Οι αλλοδαποί θα πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμοι για κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα και θα πρέπει να λαμβάνεται κατάλληλη μέριμνα ώστε να διασφαλίζεται ότι αντιμετωπίζονται με σωστό και δίκαιο τρόπο. Ειδικότερα, δεν πρέπει να υπάρχει καμία νομική ρύθμιση ή πρακτική που να συνεπάγεται ότι οι αλλοδαποί δεν είναι επιλέξιμοι για τις κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα.

Πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες των αλλοδαπών για να διασφαλιστεί η δίκαιη μεταχείρισή τους. Για παράδειγμα, η καταβολή εγγύησης πριν από τη δίκη δεν πρέπει να απορρίπτεται λόγω εθνικότητας. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να περιλαμβάνει την ανάγκη να διατίθεται διερμηνεία σε ορισμένες περιπτώσεις, εάν το άτομο δεν γνωρίζει επαρκώς την εθνική γλώσσα. Οι ανάγκες επανένταξης μετά από ένα διάστημα στέρησης της ελευθερίας ενδέχεται να είναι διαφορετικές και μπορεί να είναι ανάγκη να υπάρχουν υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής σε διάφορες χώρες για να συνεργάζονται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Η Απόφαση-Πλαίσιο 2008/947/JHA του Συμβουλίου της ΕΕ της 27ης Νοεμβρίου 2008 (σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αναγνώρισης δικαστικών αποφάσεων και αποφάσεων αναστολής εκτέλεσης της ποινής ή απόλυσης υπό όρους με σκοπό την εποπτεία των μέτρων αναστολής και των εναλλακτικών κυρώσεων) επιτρέπει τη μεταφορά κυρώσεων που εκτελούνται στην κοινότητα μεταξύ των χωρών έτσι ώστε τα άτομα που έχουν διαπράξει έγκλημα σε μια χώρα να μπορούν να εκτίσουν την κύρωση σε άλλη χώρα (συνήθως τη χώρα της κανονικής διαμονής τους), όταν αυτό θα προωθήσει την κοινωνική τους αποκατάσταση. Αυτή η Απόφαση ισχύει μόνο για τα Κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά όλα τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης θα πρέπει να εξετάσουν με ποιον τρόπο μπορούν να έρθουν σε επαφή και να συνεργαστούν με άλλες χώρες για να προωθήσουν την επανένταξη με μεταφορά στις κατάλληλες περιπτώσεις.

8. Η φύση, το περιεχόμενο και οι μέθοδοι εφαρμογής των κοινοτικών μέτρων και κυρώσεων πρέπει να σέβονται τις αρχές της αξιοπρέπειας και του ιδιωτικού βίου των κατηγορουμένων και των δραστών, των οικογενειών τους και άλλων.

Σχολιασμός: Αυτός ο Κανόνας απαιτεί να γίνονται πάντοτε σεβαστές η ιδιωτική ζωή και η αξιοπρέπεια των κατηγορουμένων και των δραστών. Συγκεκριμένα απαγορεύεται από τον Κανόνα η παρενόχληση, με την οποία εννοείται η αναστάτωση, η πρόκληση ταραχής ή η πρόκληση ανησυχίας σε κατηγορούμενους και δράστες μέσω υπερβολικά συχνών δραστηριοτήτων επίβλεψης ή ελέγχου. Παρόμοιες ανησυχίες ισχύουν για τη θέση σε κίνδυνο της αίσθησης αυτοσεβασμού των κατηγορουμένων ή των δραστών, των οικογενειακών και άλλων στενών σχέσεών τους, των κοινοτικών δεσμών και της ικανότητάς τους να λειτουργούν στην κοινότητα. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα, και μόνο λόγω του ότι αφήνουν τους κατηγορούμενους και τους δράστες στο κοινωνικό περιβάλλον, μπορεί να τους εκθέσουν στον κίνδυνο δημόσιας αποδοκιμασίας ή κοινωνικού στιγματισμού. Ο Κανόνας απαιτεί να υπάρχουν κατάλληλες εγγυήσεις για την προστασία τους από προσβολές και απρεπή περιέργεια ή δημοσιότητα.

Ο Κανόνας είναι επίσης μια υπενθύμιση ότι η εφαρμογή κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων

μπορεί να επηρεάσει όχι μόνο το άτομο αλλά και τα μέλη της οικογένειάς του. Ένα παράδειγμα αυτού του ενδεχομένου είναι η ανάγκη, σε ορισμένες περιπτώσεις, να πραγματοποιούνται επισκέψεις στην κατοικία ενός κατηγορούμενου ή δράστη, που ίσως να είναι και κατοικία άλλων ανθρώπων.

Το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής διασφαλίζεται από το άρθρο 8 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο, καμία δημόσια αρχή δεν μπορεί να παρεμβαίνει στην άσκηση αυτού του δικαιώματος, εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στο νόμο και σε σχέση με ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο, μεταξύ άλλων, για την πρόληψη ταραχών ή εγκλημάτων. Η φύση, το περιεχόμενο και οι μέθοδοι εφαρμογής των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων εμπίπτουν στον παρόν θέμα, δεδομένου ότι ενδέχεται να συνεπάγονται όρους και υποχρεώσεις σχετικά με την οργάνωση του τρόπου ζωής του κατηγορούμενου και του δράστη και ότι πρέπει να λαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με το εάν το άτομο πληροί τους όρους ή τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται. Ωστόσο, η αρχή του σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής παραμένει κυρίαρχη και κάθε παρέμβαση σε αυτό το δικαίωμα πρέπει να είναι αυστηρά περιορισμένη και ανάλογη με τις περιστάσεις.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η προσβολή των δικαιωμάτων που απαριθμούνται στον παρόντα Κανόνα μπορεί να υπονομεύσει τη συνεργασία του κατηγορουμένου ή του δράστη για την εφαρμογή της κύρωσης ή του μέτρου και να περιορίσει την αποδοχή του.

9. Όποτε οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα περιλαμβάνουν επικοινωνία με τα θύματα, τα δικαιώματα των τελευταίων πρέπει να γίνονται σεβαστά σε συμφωνία με τους διεθνώς καθιερωμένους κανόνες δεοντολογίας στο πεδίο αυτό.

Σχολιασμός: Αυτός ο Κανόνας απαιτεί από τις υπηρεσίες να προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων καθώς εφαρμόζουν κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα. Όπου η εφαρμογή της κοινοτικής κύρωσης ή του κοινοτικού μέτρου ή οι αλλαγές στη μορφή ή τη διάρκειά του μπορεί να έχουν επιπτώσεις στα θύματα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντά τους και τα δικαιώματά τους να γίνονται πάντα σεβαστά.

Οι γενικές υποχρεώσεις των κρατών για τα θύματα εγκληματικών πράξεων ορίζονται στη Σύσταση Rec(2006)8 της Επιτροπής Υπουργών προς τα Κράτη μέλη για την παροχή βοήθειας στα θύματα αξιόποινων πράξεων και, σε πολλές χώρες, υπηρεσίες εφαρμογής όπως οι υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής συμβάλλουν σημαντικά στην εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων. Σε ορισμένες δικαιοδοσίες, οι υπηρεσίες εφαρμογής παρέχουν υπηρεσίες απευθείας στα θύματα εγκληματικών πράξεων. Αλλού, εργάζονται συχνά σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς ή άτομα που προσφέρουν υποστήριξη στο θύμα. Συνήθως, και ειδικά σε πιο σοβαρές περιπτώσεις, οι υπηρεσίες επικοινωνούν με τα θύματα και παρέχουν πληροφορίες για το άτομο - για παράδειγμα, όταν πρόκειται να αποφυλακιστεί. Η απόλυση υπό όρο και άλλες μορφές εποπτείας σε περιπτώσεις πρόωρης αποφυλάκισης περιλαμβάνονται στους παρόντες Κανόνες.

Η Οδηγία της ΕΕ για τα Θύματα (Οδηγία 2012/29/ΕΕ) αποτελεί μια επίσημη διακήρυξη για τη βέλτιστη πρακτική που επιβάλλει υποχρεώσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ και αποτελεί χρήσιμη πηγή για όλες τις χώρες.

10. Στις περιπτώσεις που αρμόζει, και με τον δέοντα σεβασμό στα δικαιώματα και τις ανάγκες των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, οι δράστες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα και να ενθαρρύνονται να επανορθώνουν για τις πράξεις τους έναντι των θυμάτων ή της κοινότητας.

Σχολιασμός: Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες αναγνωρίζουν την αξία της επανόρθωσης και των πρακτικών της αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Αυτά μπορεί να έχουν πολλές διαφορετικές μορφές, παρόλο που υπάρχουν πολλά κοινά σημεία σε αυτές τις προσεγγίσεις. Ένα Εγχειρίδιο των Ηνωμένων Εθνών εξηγεί ότι «οι προσεγγίσεις και τα προγράμματα αποκαταστατικής δικαιοσύνης βασίζονται σε ορισμένες βασικές παραδοχές: (α) ότι η αντίδραση στο έγκλημα πρέπει να αποκαθιστά όσο το δυνατόν περισσότερο τη ζημία που υπέστη το θύμα· β) ότι οι δράστες πρέπει να κατανοήσουν ότι η συμπεριφορά τους δεν είναι αποδεκτή και ότι είχε ορισμένες πραγματικές συνέπειες για το θύμα και την κοινότητα· γ) ότι οι δράστες μπορούν και πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για τη δράση τους· δ) ότι τα θύματα θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις ανάγκες τους και να συμμετάσχουν στον προσδιορισμό του καλύτερου τρόπου για την αποκατάσταση από τον δράστη· ε) ότι η κοινότητα έχει την ευθύνη να συμβάλει στη διαδικασία αυτή» (*Handbook of Restorative Justice programmes, Criminal Justice Handbook series, United Nations, 2006*).

Οι αποκαταστατικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν τη διαμεσολάβηση - για παράδειγμα, τη διαμεσολάβηση μεταξύ θύματος και δράστη για να διερευνηθεί πώς μπορεί να γίνει επανόρθωση και πώς μπορούν όσοι επηρεάζονται να διαχειριστούν τις συνέπειες του εγκλήματος. Η διαμεσολάβηση μπορεί επίσης να αξιοποιηθεί για την πρόληψη της εγκληματικότητας - για παράδειγμα, μέσω ενεργειών για την επίλυση διαφορών στη γειτονιά πριν αυτές οδηγήσουν στο έγκλημα. Η Σύσταση Rec(99)19 για τη διαμεσολάβηση σε ποινικές υποθέσεις θέτει προδιαγραφές για τη διαμεσολάβηση¹¹. Άλλες αποκαταστατικές πρακτικές περιλαμβάνουν ομαδικές οικογενειακές συνεδρίες, κύκλους ποινικής συνδιαλλαγής και επιτροπές επανόρθωσης. Είναι επίσης δυνατό να υπάρξει ένας αποκαταστατικός προσανατολισμός σε άλλες πιο επίσημες πρακτικές ποινικής δικαιοσύνης - για παράδειγμα, τα δικαστήρια, τα συμβούλια, οι επιτροπές απόλυσης υπό όρον μπορούν επίσης να ακολουθήσουν μια προοπτική αποκατάστασης. Το Ψήφισμα 2002/12 του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών «Βασικές αρχές για τη χρήση προγραμμάτων αποκαταστατικής δικαιοσύνης σε ποινικές υποθέσεις» δίνει έγκυρη καθοδήγηση σχετικά με αυτές τις προσεγγίσεις.

Ο Κανόνας αυτός τονίζει ότι πρέπει να ενθαρρυνθούν τέτοιες πρακτικές σε κατάλληλες περιπτώσεις. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού των συμφερόντων και των δικαιωμάτων του δράστη και του θύματος. Η αξιολόγηση αυτών των παρεμβάσεων δεν πρέπει, για παράδειγμα, να πραγματοποιείται μόνο σε σχέση με την

¹¹ Η σύσταση αυτή αντικαταστάθηκε πρόσφατα με τη Σύσταση CM/Rec(2018)8 της Επιτροπής Υπουργών προς τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αποκαταστατική δικαιοσύνη σε ποινικές υποθέσεις (Recommendation CM/Rec(2018)8 of the Committee of Ministers to member States concerning restorative justice in criminal matters) που εγκρίθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2018 κατά τη 1326^η συνεδρίαση των Αντιπροσώπων των Υπουργών [Σ.τ.Μ.].

μη υποτροπή του δράστη, αλλά πρέπει να εξετάζει τα οφέλη για το θύμα από την εργασία αυτή. Βεβαίως, κάθε φορά που μια αρχή αρμόδια για την εφαρμογή οργανώνει οποιαδήποτε συνάντηση μεταξύ του δράστη και του θύματος, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε αυτό να μην αποτελεί ευκαιρία για περαιτέρω θυματοποίηση.

Οι προσεγγίσεις της αποκαταστατικής δικαιοσύνης απαιτούν ιδιαίτερες ικανότητες και οι υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή τους θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το προσωπικό εκπαιδεύεται για να αναλάβει αυτά τα καθήκοντα με τον κατάλληλο τρόπο.

Αυτός ο Κανόνας έχει επίσης επιπτώσεις για την πιο γνωστή μορφή επανόρθωσης στην κοινότητα - την κοινωφελή εργασία. Εάν αυτή πρόκειται να αποτελέσει ουσιαστική επανόρθωση, πρέπει να περιλαμβάνει (και να γίνεται δεκτό ότι περιλαμβάνει) εργασία που έχει αξία για την ενδιαφερόμενη κοινότητα.

11. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα θα πρέπει να εφαρμόζονται με τρόπο που δεν επιβαρύνει την οδυνηρή τους φύση. Με την εφαρμογή οποιασδήποτε κοινοτικής κύρωσης ή κοινοτικού μέτρου, δεν πρέπει να περιορίζονται τα δικαιώματα σε βαθμό μεγαλύτερο από αυτόν που αποτελεί συνέπεια της απόφασης που επιβάλλει την κύρωση ή το μέτρο.

Σχολιασμός: *Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα έχουν έναν εγγενώς επώδυνο χαρακτήρα ως επακόλουθο των περιορισμών που επιβάλλονται στην προσωπική ελευθερία και των απαιτήσεων της επίβλεψης. Αν και ο επώδυνος χαρακτήρας των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων είναι συνήθως λιγότερο σοβαρός και επαχθής από τις στερήσεις και τις κακουχίες των φυλακτικών κυρώσεων, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει ή ότι μπορεί να αγνοηθεί. Αυτός ο Κανόνας τονίζει ότι οι μέθοδοι εφαρμογής δεν πρέπει να επιβαρύνουν τον εγγενή βαθμό οδύνης πέρα από αυτό που είναι απαραίτητο για την εφαρμογή της κοινοτικής κύρωσης ή του κοινοτικού μέτρου. Μια τέτοια επιβάρυνση δεν θα ήταν μόνο άδικη· μπορεί επίσης να αναμένεται ότι θα δημιουργήσει αντίσταση και απροθυμία για συνεργασία σε κάθε προσπάθεια εξασφάλισης της νομοταγούς προσαρμογής του ατόμου στην κοινότητα.*

12. Δεν πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη στον νόμο για την αυτόματη μετατροπή μιας κοινοτικής κύρωσης ή κοινοτικού μέτρου σε ποινή στερητική της ελευθερίας σε περίπτωση μη τήρησης όρου ή υποχρέωσης που συναρτάται με μια τέτοια κύρωση ή μέτρο. Αυτό δεν αποκλείει την επιλογή για επιστροφή στη φυλακή των δραστών που δεν τήρησαν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την υπό όρους απόλυσή τους.

Σχολιασμός: *Ένας από τους κύριους στόχους των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων είναι η προσπάθεια να αποφευχθεί ο εγκλεισμός. Ο στόχος αυτός θα υπονομευόταν εάν η στέρηση της ελευθερίας αποτελούσε την απαραίτητη και μοναδική αντίδραση στη μη συμμόρφωση. Ο Κανόνας αυτός επομένως απαγορεύει την πρόβλεψη από το εθνικό δίκαιο, της αυτόματης προσφυγής στη στέρηση της ελευθερίας στις περιπτώσεις αυτές. Οι αρχές λήψης*

αποφάσεων θα πρέπει να χρησιμοποιούν τη δική τους ορθή κρίση και να μην καταλήγουν αμέσως στο συμπέρασμα ότι το άτομο έχει αποτύχει να επωφεληθεί από την ευκαιρία μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου, πρέπει επομένως να σταλεί στη φυλακή. Αυτό δεν σημαίνει ότι η στέρηση της ελευθερίας δεν μπορεί να αποτελεί συνέπεια της μη τήρησης των απαιτήσεων. Ανάλογα με την εθνική νομοθεσία και τις περιστάσεις, η αρχή λήψης αποφάσεων μπορεί να επιτρέψει να συνεχιστεί η κύρωση ή το μέτρο, να επιβάλει άλλη κοινοτική κύρωση ή κοινοτικό μέτρο, να διατάξει χρηματική ποινή ή, ως έσχατη λύση, ποινή στερητική της ελευθερίας.

Ο Κανόνας αναφέρεται επίσης σε άτομα που έχουν απολυθεί υπό όρους. Σε ορισμένες χώρες θεωρείται ότι εξακολουθούν να εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας. Αν παραβιάσουν τους όρους της απόλυσής τους, μπορεί να επιστρέψουν στη φυλακή. Ορισμένες αποτυχίες στην τήρηση υποχρεώσεων ενδέχεται να οδηγήσουν σε αυτόματη ανάκληση. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν, για παράδειγμα, η αποτυχία είναι ήσσονος σημασίας, θα πρέπει επίσης να επιτρέπεται στις αρχές να εξετάζουν άλλες επιλογές. (Βλέπε επίσης Κανόνα 64 και Σχολιασμό).

13. Το εθνικό δίκαιο πρέπει να προβλέπει την τακτική επιθεώρηση και την ανεξάρτητη παρακολούθηση της εργασίας των αρχών που εφαρμόζουν τις κυρώσεις και τα μέτρα. Η επιθεώρηση και η παρακολούθηση πρέπει να διεξάγονται από εξειδικευμένα και έμπειρα πρόσωπα.

Σχολιασμός: Δεδομένου ότι η επιβολή και η εφαρμογή κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων βασίζονται στη νομοθεσία, πρέπει να υπάρχουν επαρκή συστήματα επιθεώρησης και παρακολούθησης για να διασφαλιστεί η λογοδοσία που αρμόζει. Με αυτόν τον τρόπο, οι αρχές και το κοινό μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη ότι οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα χρησιμοποιούνται όπως θα έπρεπε. Ο Κανόνας αυτός αναφέρεται επίσης στην ανεξάρτητη παρακολούθηση, καθώς, εκτός από τη συνήθη εποπτεία που πρέπει να ασκούν οι διοικητές ως μέρος των καθηκόντων τους και την περιοδική επιθεώρηση από κυβερνητικές υπηρεσίες, οι αρχές πρέπει να είναι ανοικτές στην εξέταση και τον έλεγχο μέσω ανεξάρτητης έρευνας. Η ανεξάρτητη παρακολούθηση από μια Αρχή Διαμεσολάβησης¹² ή οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους αυτό μπορεί να επιτευχθεί. Τα θέματα αυτά εξετάζονται πληρέστερα στο κεφάλαιο VII των παρόντων Κανόνων.

Κεφάλαιο II: Νομικό πλαίσιο

Νομοθεσία

14. Η χρήση, όπως και τα είδη, η διάρκεια και οι τρόποι της εφαρμογής των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων θα πρέπει να ρυθμίζονται στον νόμο.

---

¹² “Ombudsman” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

15. Οι όροι και οι υποχρεώσεις που συναρτώνται με τις κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα πρέπει να καθορίζονται από σαφείς και ρητές διατάξεις, όπως και οι συνέπειες της μη συμμόρφωσης με αυτούς τους όρους και τις υποχρεώσεις.
16. Οι αρχές λήψης αποφάσεων επί της επιβολής, της τροποποίησης και της ανάκλησης κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων πρέπει να ορίζονται στον νόμο, όπως και οι εξουσίες και οι αρμοδιότητές τους.
17. Οι αρχές εφαρμογής των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων πρέπει να ορίζονται στον νόμο, όπως και τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις τους. Πρέπει επίσης να ορίζονται στον νόμο οι αρμοδιότητες των αρχών αυτών για την απόφαση επί των μεθόδων εφαρμογής, για την ανάθεση των καθηκόντων εφαρμογής των κυρώσεων και των μέτρων σε τρίτους, όταν αυτό είναι απαραίτητο, ή για τη σύναψη συμφωνιών σχετικά με την εφαρμογή των κυρώσεων και των μέτρων.
18. Το εθνικό δίκαιο πρέπει να επιτρέπει τη μειωμένη προσφυγή σε ποινές που περιλαμβάνουν τη στέρηση της ελευθερίας με την πρόβλεψη μη φυλακτικών κυρώσεων ή μέτρων ως την αρμόζουσα αντίδραση σε συγκεκριμένα εγκλήματα.
19. Οποιοδήποτε τυπικό, συμπεριλαμβανομένων των νομικών, κώλυμα εμποδίζει τη χρήση κοινοτικών μέτρων και κυρώσεων σε δράστες επανειλημμένων εγκλημάτων και υπότροπους ή σε σχέση με συγκεκριμένα είδη εγκλημάτων ή άλλοι θεσπισμένοι περιορισμοί, θα πρέπει να επανεξεταστούν και να καταργηθούν, εφόσον αυτό ενδείκνυται.
20. Δικαιώματα σε παροχές που αναγνωρίζονται σε οποιοδήποτε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ή οποιοδήποτε άλλο κοινωνικό δικαίωμα δεν πρέπει να περιορίζονται από την επιβολή ή την εφαρμογή μιας κοινοτικής κύρωσης ή κοινοτικού μέτρου (εκτός από περιορισμούς που αποτελούν μέρος της ποινής).

Επιβολή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων

21. Η διάρκεια μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου πρέπει να είναι ορισμένη από την αρχή που είναι αρμόδια να λάβει την απόφαση, όπως ορίζεται στον νόμο.
22. Η φύση και η διάρκεια μιας κοινοτικής κύρωσης ή κοινοτικού μέτρου πρέπει να είναι ανάλογες της σοβαρότητας του αδικήματος και της βλάβης που προκλήθηκε στα θύματα, ενώ πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και τις εκτιμήσεις ως προς την τυχόν διακινδύνευση όπως και τις ανάγκες του προσώπου και τις σχετικές περιστάσεις.

Σχολιασμός: Ο προσδιορισμός της διάρκειας μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη σοβαρότητα του εγκλήματος, όπως αξιολογείται από τη βλάβη που υπέστησαν το θύμα και η κοινωνία και κατά συνέπεια από την ευθύνη του δράστη, καθώς και από την προσπάθεια να προαχθεί η επανένταξη του προσώπου και η προστασία της έννομης τάξης. Επομένως, οποιαδήποτε τέτοια κύρωση ή μέτρο θα πρέπει, λόγω της φύσης και της διάρκειας τους, να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της αναλογικότητας προς το διαπραχθέν έγκλημα και να επιτρέπει την εξατομίκευση, λαμβάνοντας υπόψη την προσωπική κατάσταση του κατηγορουμένου ή του δράστη, η οποία αφορά τα προσωπικά χαρακτηριστικά, την οικογένεια, τις υλικές και κοινωνικές συνθήκες, τις ανάγκες τους καθώς και κάθε προηγούμενη εγγραφή στο ποινικό μητρώο. Στο πλαίσιο των παραμέτρων της αναλογικότητας, είναι δικαιολογημένο η αρχή που λαμβάνει αποφάσεις να συνεκτιμά τη διακινδύνευση που θέτει ο δράστης και η οποία πρέπει να αξιολογείται συστηματικά.

23. Κατά κανόνα, μια κοινοτική κύρωση ή ένα κοινοτικό μέτρο πρέπει να επιβάλλεται με συγκεκριμένη διάρκεια. Όπου, κατ' εξαίρεση, ο νόμος προβλέπει ότι η διάρκεια μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου μπορεί να παραταθεί, πρέπει να υπάρχει τακτική επανεξέταση από την αρχή λήψης της απόφασης, για να εκτιμηθεί εάν εξακολουθούν να ισχύουν τέτοιες εξαιρετικές περιστάσεις, και, εάν όχι, να παύει η κύρωση ή το μέτρο.

24. Συμβουλές προς το δικαστήριο ή τον εισαγγελέα σχετικά με την προετοιμασία, την επιβολή ή την εφαρμογή μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου πρέπει να δίνονται μόνο από το προσωπικό οργανισμού που προβλέπεται από το νόμο.

25. Οι κατηγορούμενοι και οι δράστες πρέπει να έχουν το δικαίωμα προσφυγής σε δικαστική αρχή κατά της απόφασης που τους επιβάλλει κοινοτική κύρωση ή κοινοτικό μέτρο.

26. Θα πρέπει να δημιουργηθούν δίαυλοι επικοινωνίας μεταξύ των αρχών λήψης αποφάσεων και των αρχών εφαρμογής, οι οποίοι θα διευκολύνουν την τακτική συζήτηση των πρακτικών πτυχών της επιβολής και εφαρμογής των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων.

Κεφάλαιο III: Κοινοτικές κυρώσεις και μέτρα: Υλοποίηση και μέθοδοι

Γενικά

27. Η επιβολή και εφαρμογή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων πρέπει να αποσκοπεί να αναπτύξει την αίσθηση ευθύνης του προσώπου απέναντι στην κοινότητα. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα πρέπει, επομένως, να καθίστανται όσο πιο ουσιαστικά γίνεται για τους κατηγορούμενους και τους δράστες και πρέπει να συμβάλουν στην προσωπική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Οι μέθοδοι επίβλεψης πρέπει να υπηρετούν τους ίδιους σκοπούς.

Σχολιασμός: Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα αφήνουν τους κατηγορούμενους και τους δράστες σε επαφή με όλους τους συνήθεις μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου στην κοινότητα. Προσφέρουν λοιπόν συχνά καλύτερες ευκαιρίες για προσαρμογή στην κοινωνική ζωή από εκείνες που προσφέρουν οι φυλακτικές κυρώσεις. Από την άλλη πλευρά, η απουσία του αυστηρού πλαισίου που χαρακτηρίζει τη ζωή στη φυλακή κάνει μεγαλύτερες τις απαιτήσεις όσον αφορά το αίσθημα ευθύνης του ατόμου. Η ανάδειξη αυτού του αισθήματος ευθύνης είναι η αφετηρία για την εργασία με εκείνους που υπόκεινται σε κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα.

Ωστόσο, το αίσθημα ευθύνης του ατόμου θα πρέπει, όπου χρειάζεται, να αναπτυχθεί πέρα από αυτό το σημείο. Πράγματι, η βελτίωση του αισθήματος ευθύνης αποτελεί τον στόχο ενός τέτοιου έργου όπως και την αφετηρία του. Όλες οι μορφές βοήθειας που προσφέρονται στους κατηγορούμενους και τους δράστες πρέπει, συνεπώς, να έχουν ως θεμελιώδη στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη αυτής της ικανότητας για υπεύθυνη επιλογή και δράση. Η αρωγή προς τους κατηγορούμενους και τους δράστες για προσαρμογή στην κοινωνία σημαίνει παροχή βοήθειας σε αυτούς ώστε να δείχνουν ένα αναπτυγμένο αίσθημα ευθύνης έναντι της κοινότητας εν γένει. Η θέση του θύματος του εγκλήματος έχει δικαίως αναγνωριστεί περισσότερο τα τελευταία χρόνια. Η ανάπτυξη ενός μεγαλύτερου αισθήματος ευθύνης προς την κοινωνία εκ μέρους του ατόμου θα πρέπει συνεπώς να περιλαμβάνει την αναγνώριση όσων έχουν πληγεί από το έγκλημα.

Ο Κανόνας αυτός ορίζει ότι οι τρόποι και τα μέσα εφαρμογής των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων δεν πρέπει ποτέ να διαχωρίζονται από την προσπάθεια βελτίωσης της κατάστασης του ατόμου, με τρόπους που θα του επιτρέψουν να απέχει από το έγκλημα και να βρει τρόπους διαβίωσης στους οποίους το έγκλημα δεν έχει θέση. Αυτό συνεπάγεται την αποδοχή ευθυνών έναντι των άλλων - οικογενειών, συνεργατών, εργοδοτών και συναδέλφων και έναντι της ευρύτερης κοινότητας. Ο τρόπος με τον οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή η κοινοτική κύρωση ή το κοινοτικό μέτρο πρέπει να στηρίζει αυτήν την προσδοκία. Μια τέτοια απαίτηση συνεπάγεται επίσης την αποφυγή μεθόδων εφαρμογής που είναι πιθανό να αμβλύνουν το αίσθημα ευθύνης των ατόμων ή να επιδεινώσουν την ικανότητά τους να διάγουν μια νομοταγή ζωή. Όλες οι μέθοδοι επίβλεψης πρέπει να εξυπηρετούν αυτούς τους στόχους.

28. Η αρχή εφαρμογής πρέπει να διασφαλίζει ότι θα υπάρχει διαθέσιμη πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτών που υπόκεινται σε κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα, όπως και να παρέχει αρωγή για τη διασφάλιση αυτών των δικαιωμάτων και να τους διευκολύνει να ανταποκριθούν σε αυτές τις υποχρεώσεις. Το προσωπικό της αρχής εφαρμογής καθώς και των οργανώσεων που συμμετέχουν, καθώς και τα άτομα που προέρχονται από την κοινότητα πρέπει να γνωρίζουν τα καθήκοντά τους σε σχέση με αυτά.

29. Η εφαρμογή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων πρέπει να αποσκοπεί στη συνεργασία των κατηγορουμένων και των δραστών και στη διευκόλυνσή τους να αντιληφθούν την κύρωση ή το μέτρο ως μια δίκαιη και εύλογη αντίδραση στο έγκλημα που τελέστηκε. Πρέπει επομένως να έχουν το δικαίωμα να διατυπώνουν, προφορικά ή εγγράφως, τις απόψεις τους πριν από οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με την εφαρμογή μιας κοινοτικής κύρωσης ή κοινοτικού μέτρου και να συμμετέχουν, στον βαθμό που είναι εφικτό, στη λήψη της σχετικής απόφασης.

Σχολιασμός: Αυτός ο Κανόνας πρέπει επίσης να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του Κεφαλαίου V όπου υπογραμμίζεται η σημασία της συναίνεσης και της συνεργασίας του ατόμου. Η ανάγκη να εξασφαλιστεί, στο μέτρο του δυνατού, η πρόθυμη ανταπόκριση από το άτομο είναι μια σημαντική αρχή για την επιτυχή χρήση των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων. Είναι σαφές από την έρευνα ότι οι άνθρωποι είναι πολύ πιθανότερο να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις τις οποίες θεωρούν ως δίκαιες και δικαιολογημένες και όπου τα δικαιώματα και τα συμφέροντά τους γίνονται σεβαστά. Για τον σκοπό αυτό, ο κανόνας υποδεικνύει ότι τα άτομα που υπόκεινται σε κυρώσεις ή μέτρα πρέπει να συμμετέχουν στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις πρακτικές λεπτομέρειες της εφαρμογής. Υπάρχουν πολλά οφέλη όσον αφορά την όσο το δυνατό μεγαλύτερη συμμετοχή κατηγορουμένων και δραστών στη λήψη αποφάσεων. Αντιμετωπίζονται ως άτομα που είναι ικανά και πρόθυμα να αναλάβουν ευθύνη και να αναπτύξουν την ικανότητά τους να το πράξουν. Η διαδικασία μάθησης συνίσταται στην εξέταση των διαθέσιμων πρακτικών επιλογών υπό το πρίσμα των πιθανών συνεπειών τους. Η εξέταση αυτή μπορεί επίσης να αποκαλύψει οποιαδήποτε αντίσταση όσον αφορά τη συνεργασία σε προτεινόμενες ενέργειες. Ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση αυτής της αντίστασης είναι θεμελιώδη στοιχεία για να υπάρξει συνεχής πρόοδος. Αντιθέτως, οι αποφάσεις που λαμβάνονται ανεξάρτητα από τις απόψεις των κατηγορουμένων ή των δραστών δημιουργούν τον κίνδυνο να προκαλέσουν αντίσταση στη συνεργασία ή να εμποδίσουν την έκφραση κάποιας υπάρχουσας αντίστασης αφήνοντάς την, επομένως, άθικτη. Ωστόσο, ο Κανόνας 29 δεν απαιτεί να συμμετέχουν οι κατηγορούμενοι και οι δράστες σε κάθε απόφαση όσον αφορά τις πρακτικές λεπτομέρειες εφαρμογής. Μπορεί, για παράδειγμα, να προκύψουν καταστάσεις που απαιτούν μια μονομερή και ίσως καταναγκαστική απόφαση εκ μέρους της αρχής εφαρμογής, προκειμένου να διασφαλιστεί η εκπλήρωση των βασικών όρων της κύρωσης ή του μέτρου ή να τεθούν τα απαραίτητα όρια σε μια καταστροφική συμπεριφορά. Ούτε η συμμετοχή του ατόμου στη λήψη αποφάσεων συνεπάγεται ότι οι προτιμήσεις του κατηγορουμένου ή του δράστη θα έχουν αποφασιστική σημασία, αλλά πρέπει να προσφέρεται η ευκαιρία για να εκφράσουν την άποψή τους και να αντιληφθούν ότι έχει δοθεί η δέουσα προσοχή σε αυτήν.

30. Οι αποφάσεις για την εφαρμογή μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου πρέπει να εξηγούνται σαφώς στους κατηγορούμενους ή τους δράστες σε γλώσσα που κατανοούν. Οι οδηγίες που δίνονται σε αυτούς από την αρχή εφαρμογής πρέπει να είναι πρακτικές και ακριβείς.
31. Η εφαρμογή μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου πρέπει να βασίζεται στην ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας μεταξύ του κατηγορουμένου ή του δράστη, του επιμελητή¹³ και κάθε οργανισμού που συμμετέχει ή ατόμου που προέρχεται από την κοινότητα, με έμφαση στη μείωση της υποτροπής και στην κοινωνική επανένταξη.
32. Οι μέθοδοι εφαρμογής πρέπει να προσαρμόζονται εξατομικευμένα στις συγκεκριμένες περιστάσεις κάθε περίπτωσης, επομένως οι αρχές και το προσωπικό που έχουν αρμοδιότητα για την εφαρμογή πρέπει να απολαμβάνουν επαρκούς βαθμού διακριτικής ευχέρειας για να το πετύχουν.
33. Στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται ότι ένα άτομο χρειάζεται συγκεκριμένη ατομική, κοινωνική ή υλική αρωγή σε σχέση με την εφαρμογή, πρέπει να υπάρχει δίκαιη και κατάλληλη πρόνοια ώστε να διευκολύνεται για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του.
34. Δραστηριότητες ελέγχου πρέπει να λαμβάνουν χώρα μόνο στον βαθμό που είναι απαραίτητες για την ορθή εφαρμογή της κύρωσης ή του μέτρου που επιβλήθηκε. Πρέπει να είναι ανάλογες με το έγκλημα που τελέστηκε ή φέρεται να τελέστηκε, και πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ατομικές περιστάσεις του κατηγορουμένου ή του δράστη, συμπεριλαμβανομένων των παραγόντων διακινδύνευσης και των αναγκών καθώς και των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του θύματος. Τέτοιες δραστηριότητες πρέπει να οριοθετούνται από τους σκοπούς της κύρωσης ή του μέτρου που επιβάλλεται.
35. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να χρησιμοποιούν μεθόδους εργασίας που είναι εμπειριστωμένες και σύμφωνες με τις καθιερωμένες επαγγελματικές προδιαγραφές.
36. Το άμεσο κόστος της εφαρμογής μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου κατά κανόνα δεν πρέπει να βαρύνουν τον κατηγορούμενο ή τον δράστη.

Επίβλεψη και Κοινωνικής Εργασίας

37. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα πρέπει πάντα να στοχεύουν στην επίτευξη της αποχής από το έγκλημα, ακόμη και όταν περιλαμβάνουν υψηλά επίπεδα επιτήρησης και ελέγχου.
38. Τα προγράμματα και οι παρεμβάσεις για την επανένταξη πρέπει να βασίζονται σε ποικιλία μεθόδων. Η τοποθέτηση κατηγορουμένων ή δραστών σε συγκεκριμένα προγράμματα πρέπει να καθοδηγείται από σαφή κριτήρια.
39. Τα καθήκοντα που ανατίθενται στους δράστες που παρέχουν κοινωνική εργασία πρέπει να είναι κοινωνικά χρήσιμα και ουσιαστικά, και να αξιοποιούν και/ή να βελτιώνουν τις ικανότητες του δράστη όσο περισσότερο γίνεται.
40. Η κοινωνική εργασία δεν θα πρέπει να ανατίθεται με σκοπό να αποκομίσουν όφελος οι αρχές εφαρμογής ή το προσωπικό τους ή για εμπορικό κέρδος.

---

¹³ "Supervisor" στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

41. Οι συνθήκες εργασίας και απασχόλησης των δραστών που παρέχουν κοινωφελή εργασία πρέπει να είναι σύμφωνη με όλους τους κανονισμούς υγείας και ασφάλειας. Οι δράστες πρέπει να ασφαλίζονται για ατυχήματα, τραυματισμούς και αστική ευθύνη, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής.

Φάκελοι υποθέσεων, προστασία δεδομένων και εμπιστευτικότητα

42. Η αρχή εφαρμογής πρέπει να τηρεί ατομικούς φακέλους. Αυτοί πρέπει να είναι ενημερωμένοι, ώστε, μεταξύ άλλων, να μπορεί να ετοιμαστεί οποιαδήποτε απαραίτητη έκθεση σχετικά με τον βαθμό συμμόρφωσης ενός ατόμου με τους όρους και τις υποχρεώσεις μιας κύρωσης ή ενός μέτρου.

43. Οι πληροφορίες στους ατομικούς φακέλους πρέπει να περιλαμβάνουν μόνο ζητήματα σχετικά με την κύρωση ή το μέτρο που επιβλήθηκε και την εφαρμογή της κύρωσης ή του μέτρου. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αξιόπιστες και αντικειμενικές.

44. Ο επιμελητής πρέπει να ενημερώνει τακτικά τους κατηγορούμενους και τους δράστες σχετικά με το περιεχόμενο των ατομικών φακέλων και με οποιαδήποτε αναφορά έγινε, καθώς και να τους εξηγεί το περιεχόμενό τους.

45. Ο κατηγορούμενος ή ο δράστης ή άλλο πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από αυτούς, πρέπει να έχει πρόσβαση στον ατομικό του φάκελο, στο βαθμό που αυτό δεν παραβιάζει το δικαίωμα άλλων στον ιδιωτικό βίο.

46. Ο κατηγορούμενος ή ο δράστης πρέπει να έχουν το δικαίωμα να αντικρούσουν το περιεχόμενο του φακέλου τους. Τα ουσιώδη σημεία οποιουδήποτε μη επιλυθέντος ζητήματος πρέπει να αναγράφονται στο φάκελο.

47. Πληροφορίες για οποιονδήποτε ατομικό φάκελο μπορούν να γνωστοποιούνται μόνο σε όσους έχουν δικαίωμα να τις γνωρίζουν. Οποιαδήποτε πληροφορία γνωστοποιείται πρέπει να περιορίζεται σε ό,τι είναι σχετικό με τους νόμιμους σκοπούς της αρχής που ζητά την πληροφορία αυτή.

48. Με τη λήξη της κοινοτικής κύρωσης ή του κοινοτικού μέτρου, οι φάκελοι που κατέχει η αρχή εφαρμογής θα καταστρέφονται ή θα τηρούνται σε αρχεία, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων.

49. Το είδος και η ποσότητα των πληροφοριών σχετικά με τα πρόσωπα, που θα δίνεται στις υπηρεσίες που παρέχουν θέσεις κοινωφελούς εργασίας ή προσωπική και κοινωνική αρωγή κάθε είδους, πρέπει να ορίζονται από τον σκοπό της συγκεκριμένης δράσης και να περιορίζονται σε αυτόν. Συγκεκριμένα, πρέπει κατά κανόνα να αποκλείονται οι πληροφορίες που είναι σχετικές με το έγκλημα.

Κεφάλαιο IV: Κοινοτική συμμετοχή

50. Δεδομένου ότι η επανένταξη στην κοινότητα αποτελεί σημαντικό στόχο των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων, οι αρχές εφαρμογής οφείλουν να συνεργάζονται ενεργά με άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς και τις τοπικές κοινότητες, για την κάλυψη των αναγκών των κατηγορουμένων ή των δραστών, την προώθηση της κοινωνικής τους

ενσωμάτωσης και την προαγωγή της ασφάλειας της κοινότητας.

Σχολιασμός: Κάθε κοινότητα έχει ίδιο συμφέρον για την επιτυχή επανένταξη των κατηγορουμένων και των δραστών στην κοινωνία και, σε κάποιο βαθμό, έχει ευθύνη να διευκολύνει αυτήν τη διαδικασία. Η συμμετοχή της κοινότητας στην εφαρμογή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων παρέχει στους πολίτες, τόσο ατομικά όσο και συλλογικά, την ευκαιρία να συμβάλουν στην αποκατάσταση των δραστών και, ως εκ τούτου, στην προστασία της κοινωνίας και των μελών της.

Η συμμετοχή της κοινότητας στη διαδικασία εφαρμογής μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στα άτομα. Είναι πιο πιθανό να αναλάβουν υπεύθυνη στάση απέναντι στην κοινότητα όταν αντιληφθούν το ενδιαφέρον και την ανησυχία της κοινότητας για βελτίωση της προσωπικής και κοινωνικής τους κατάστασης. Ταυτόχρονα, παρέχονται στο άτομο ευκαιρίες να δημιουργήσει ή να ανανεώσει σημαντικούς δεσμούς στην κοινότητα και δυνατότητες επαφής και υποστήριξης.

Είναι πιθανό ότι χωρίς τέτοια ενεργό δέσμευση, οι υπηρεσίες θα γίνουν εσωστρεφείς και δεν θα μπορέσουν να αναπτύξουν την πλήρη δυναμική τους για να μειώσουν το χάσμα μεταξύ κατηγορουμένων και δραστών και της κοινότητας. Η υποψία, ο φόβος και η παρανόηση ενδέχεται να παραμείνουν και η τέλεση νέου εγκλήματος μπορεί να είναι το αποτέλεσμα.

51. Η κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτών και των ιδιωτικών και των δημόσιων οργανισμών και υπηρεσιών, πρέπει να ενθαρρύνεται να συμμετέχει στην εφαρμογή κυρώσεων και μέτρων που εκτελούνται στην κοινότητα. Πρέπει να γίνουν προσπάθειες για να βοηθηθούν οι κατηγορούμενοι και οι δράστες ώστε να αναπτύξουν ουσιαστικούς δεσμούς στην κοινότητα, να διευρύνουν τις δυνατότητές τους για επικοινωνία και υποστήριξη και να ενθαρρύνουν την κοινότητα ώστε να συμβάλει θετικά στην κοινωνική επανένταξή τους.

Σχολιασμός: Αυτός ο Κανόνας αποτελεί επέκταση του Κανόνα 50 για να ενθαρρύνει τις αρχές εφαρμογής να είναι δραστήριες και πρωτοποριακές όσον αφορά την ανάμιξη της κοινότητας. Ο Κανόνας 50 αναγνωρίζει τους ρόλους των επίσημων υπηρεσιών, ενώ ο παρών Κανόνας ορίζει ότι οι κατηγορούμενοι και δράστες, εκτός από το να λαμβάνουν διάφορες υπηρεσίες, πρέπει να δημιουργούν και να αναπτύσσουν κάθε είδους συνεργασίες με τις κοινότητές τους.

Η συμμετοχή των μελών της τοπικής κοινότητας διευκολύνει σημαντικά την πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα ανθρώπινων και υλικών πόρων και συστημάτων κοινωνικής υποστήριξης.

Οι κατηγορούμενοι και οι δράστες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν δεσμούς με τις εθελοντικές οργανώσεις κοινωνικής πρόνοιας, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις επαγγελματικές ενώσεις, κοινωνικές και ψυχαγωγικές ομάδες, θρησκευτικές ομάδες, φιλανθρωπικούς οργανισμούς και άλλους οργανισμούς και άτομα που έχουν την ικανότητα να τους παράσχουν βοήθεια και υποστήριξη. Η διατήρηση δεσμών με την ευρύτερη κοινωνία είναι πιθανό να ενισχύσει τις προοπτικές κοινωνικής επανένταξης.

Η δικαιοσύνη δεν μπορεί να απονεμηθεί αποτελεσματικά όταν είναι απομονωμένη από την κοινότητα που επιδιώκει να υπηρετήσει: χρειάζεται τόσο την αποδοχή όσο και τον σεβασμό του κοινού. Αυτό το επίπεδο εμπιστοσύνης και δέσμευσης είναι πιθανότερο να επιτευχθεί

εάν μέλη του κοινού ενθαρρυνθούν και έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στη διοίκηση της δικαιοσύνης. Τα πρωτοποριακά προγράμματα μπορεί να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή των απλών ανθρώπων ως μέντορες ή μέσω πρωτοβουλιών κοινωνικής δραστηριοποίησης· ως εθελοντές (βλέπε κεφάλαιο VII των παρόντων Κανόνων) · τη συμβολή εργοδοτών και κοινωνικών επιχειρήσεων (με τη δημιουργία θέσεων πρακτικής άσκησης, προγραμμάτων μαθητείας και νέων θέσεων εργασίας)· τη διερεύνηση της δυνατότητας να αναπτυχθούν αντιδράσεις σε άδικες πράξεις που δεν περιλαμβάνουν τη δίωξη - για παράδειγμα, αποκαταστατικές προσεγγίσεις· και τη σύνδεση της κοινωφελούς εργασίας με τα προβλήματα της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων του εγκλήματος και της ασφάλειας της κοινότητας.

52. Η συμμετοχή της Κοινότητας δεν θα αποσκοπεί ποτέ στην εξασφάλιση οικονομικού κέρδους για άτομα ή οργανώσεις.

53. Οι συμμετέχοντες οργανισμοί και οι ιδιώτες που προέρχονται από την κοινότητα πρέπει να αναλαμβάνουν την επίβλεψη μόνο υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον νόμο ή καθορίζονται από τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με την επιβολή ή την εφαρμογή κοινοτικών κυρώσεων ή μέτρων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι αρχές οι οποίες λαμβάνουν αποφάσεις ή αναλαμβάνουν την εφαρμογή τους, πρέπει να διατηρούν τη γενική ευθύνη για την ορθή εκτέλεση της κοινοτικής κύρωσης ή του κοινοτικού μέτρου και να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλίσουν την αξιοπρέπεια, την ασφάλεια και την ακεραιότητα όλων των συμμετεχόντων.

54. Οι συμμετέχοντες οργανισμοί και τα άτομα που προέρχονται από την κοινότητα θα πρέπει να δεσμεύονται από τις απαιτήσεις εμπιστευτικότητας και από τον σεβασμό των δικαιωμάτων των κατηγορουμένων και των δραστών.

55. Όταν η αρχή εφαρμογής συνεργάζεται άμεσα με έναν οργανισμό ή άτομο για την παροχή υπηρεσιών σε κατηγορούμενους ή δράστες που υπόκεινται σε κοινοτική κύρωση ή κοινοτικό μέτρο, πρέπει να συνάπτεται συμφωνία η οποία να προσδιορίζει, ειδικότερα, τη φύση των καθηκόντων τους και τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να ασκηθούν τα καθήκοντα αυτά.

Κεφάλαιο V: Συναίνεση, συνεργασία και καταναγκασμός¹⁴

56. Μια κοινοτική κύρωση ή ένα κοινοτικό μέτρο πρέπει να επιβάλλεται μόνον όταν έχουν αποφασιστεί οι κατάλληλοι όροι ή υποχρεώσεις και είναι γνωστό ότι ο κατηγορούμενος ή ο δράστης είναι πιθανό να συνεργαστεί και να συμμορφωθεί με αυτούς τους όρους και τις υποχρεώσεις.

57. Η συναίνεση του κατηγορουμένου ή του δράστη, όταν απαιτείται, πρέπει να είναι συνειδητή και ρητή.

58. Η συναίνεση αυτή δεν θα έχει ποτέ ως αποτέλεσμα τη στέρηση των κατηγορουμένων ή των δραστών από οποιοδήποτε θεμελιώδες δικαίωμά τους.

59. Η συναίνεση ενός κατηγορουμένου πρέπει να ληφθεί πριν από την επιβολή οποιουδήποτε κοινοτικού μέτρου το οποίο πρόκειται να εφαρμοστεί πριν από τη δίκη ή

---

¹⁴ “Enforcement” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

αντί της απόφασης για την επιβολή μιας κύρωσης, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά από τον νόμο.

60. Κάθε όρος ή υποχρέωση που αποτελεί περιεχόμενο μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου πρέπει να καθορίζεται λαμβανομένων υπόψη των ατομικών αναγκών και περιστάσεων καθώς και της διακινδύνευσης για υποτροπή (και ιδίως της πρόκλησης σοβαρής βλάβης).

Σχολιασμός: Αυτός ο Κανόνας αποτελεί ειδική εφαρμογή του Κανόνα 22. Οι όροι και οι υποχρεώσεις πρέπει να επιβάλλονται για έναν δικαιολογημένο σκοπό. Η αρχή λήψης αποφάσεων πρέπει να εξετάσει τους όρους που κρίνονται απαραίτητοι ως αρμόζουσα τιμωρία, για να υποστηρίξουν την αποχή και να μειώσουν τη διακινδύνευση, αλλά πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τις ατομικές περιστάσεις. Εξίσου σημαντικό είναι οι όροι να ταιριάζουν με συνεκτικό τρόπο: για παράδειγμα, μια απαίτηση για παροχή κοινωφελούς εργασίας θα μπορούσε να επιβληθεί παράλληλα με μια απαίτηση απεξάρτησης από τα ναρκωτικά, αλλά θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε η εκπλήρωση του ενός όρου να μην επηρεάσει τη δυνατότητα συμμόρφωσης με τον άλλο. Επίσης, μια απαίτηση για υπαγωγή σε ηλεκτρονική επιτήρηση δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο σε νόμιμες προσδοκίες όπως η αναζήτηση εργασίας. Η συνολική «δέσμη» των κυρώσεων πρέπει να είναι ανάλογη με τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ατόμου και να είναι εφικτή για το άτομο αυτό σύμφωνα με τις ίδιες περιστάσεις.

61. Εκτός από την επίσημη τεκμηρίωση, οι κατηγορούμενοι και οι δράστες πρέπει να ενημερώνονται σαφώς, πριν από την έναρξη της εφαρμογής, για τη φύση και τον σκοπό της κύρωσης ή του μέτρου καθώς και για τους όρους ή τις υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούνται, σε γλώσσα που κατανοούν και, εφόσον κριθεί απαραίτητο, γραπτώς.

Κεφάλαιο VI: Μη συμμόρφωση και ανάκληση

62. Κατά την έναρξη της εφαρμογής της κοινοτικής κύρωσης ή του κοινοτικού μέτρου, οι κατηγορούμενοι και οι δράστες πρέπει να ενημερωθούν για το περιεχόμενο της κύρωσης ή του μέτρου και για το τι αναμένεται από αυτούς, για τις συνέπειες της μη συμμόρφωσης με τους όρους και τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στην απόφαση και τις περιστάσεις υπό τις οποίες μπορούν να οδηγηθούν εκ νέου ενώπιον της αρχής που λαμβάνει αποφάσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης ή ανεπαρκούς συμμόρφωσης.

63. Η αρχή εφαρμογής οφείλει να καθορίσει με σαφήνεια τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται σε περίπτωση μη συμμόρφωσης ή ανεπαρκούς συμμόρφωσης του κατηγορουμένου ή του δράστη με τις απαιτήσεις της κύρωσης ή του μέτρου.

64. Οι ελάχιστοι σημασίας αθετήσεις όρων και υποχρεώσεων που δεν απαιτούν τη χρήση μιας διαδικασίας για την ανάκληση της κύρωσης ή του μέτρου, πρέπει να εξετάζονται αμέσως με χρήση μέσων διακριτικής ευχέρειας ή, εάν είναι αναγκαίο, με μια διοικητική διαδικασία. Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στον κατηγορούμενο ή τον δράστη να εκθέσει τις απόψεις του. Η διαδικασία και το αποτέλεσμα πρέπει να καταγραφούν στον ατομικό φάκελο και να εξηγηθούν άμεσα και με σαφήνεια στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

Σχολιασμός: Η μη συμμόρφωση πρέπει πάντα να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη και η επαγγελματική κρίση να διατυπώνεται στο πλαίσιο των κανόνων που ορίζει το εθνικό δίκαιο. Κάθε φορά που ένας κατηγορούμενος ή δράστης παραλείπει να πράξει ό,τι απαιτείται, η αρχή εφαρμογής πρέπει να αντιδράσει σθεναρά και άμεσα. Εάν κάποιος, για παράδειγμα, παραλείψει να εμφανιστεί όπου και όπως του έχει υποδειχθεί, η υπηρεσία πρέπει να τον αναζητεί κατά προτεραιότητα. Μόλις γίνει η επικοινωνία, ο επιμελητής πρέπει να ενημερωθεί για τους λόγους της μη συμμόρφωσης: δεν αποτελούν όλες οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης σκόπιμη παραβίαση της κύρωσης ή του μέτρου. Πράγματι, υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους οι κατηγορούμενοι ή οι δράστες ενδέχεται να μην συμμορφωθούν, συμπεριλαμβανομένης της σύγχυσης για το τι απαιτείται από αυτούς, μιας αποδιοργανωμένης προσωπικής ζωής (που οδηγεί σε απουσία από προγραμματισμένες συναντήσεις) και της απογοήτευσης όσον αφορά τη δυνατότητα αλλαγής. Σε περίπτωση που είναι απολύτως βέβαιο ότι η μη συμμόρφωση δεν είναι αποδεκτή, ο επιμελητής θα συζητήσει με το άτομο για το τι πρέπει να γίνει για να επιτευχθεί συμμόρφωση στο μέλλον. Η μη συμμόρφωση και οι λόγοι για τους οποίους συνέβη πρέπει να καταγράφονται στον ατομικό φάκελο.

Σε ορισμένες περιπτώσεις η μη συμμόρφωση ενδέχεται να αποτελεί ένδειξη ότι το επίπεδο διακινδύνευσης αυξάνεται και, σε περίπτωση που αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε σοβαρή βλάβη, η υπηρεσία πρέπει επειγόντως να θέσει σε προτεραιότητα την αντιμετώπιση της μη συμμόρφωσης. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον προγραμματισμό (για παράδειγμα) της εμφάνισης του κατηγορουμένου ή του δράστη στο δικαστήριο το συντομότερο δυνατό ή την επιστροφή του στη φυλακή.

Ένας από τους κύριους στόχους κάθε κοινοτικής κύρωσης ή κοινοτικού μέτρου είναι να ενθαρρύνει και να επιτρέψει τις αλλαγές στις ζωές των ανθρώπων. Ορισμένες αλλαγές - ιδίως η εύρεση τακτικής εργασίας - είναι πιθανό να επηρεάσουν σημαντικά τη μελλοντική συμπεριφορά του ατόμου. Ταυτόχρονα, τέτοιες αλλαγές μπορούν να δημιουργήσουν προκλήσεις για τη συμμόρφωση. Για παράδειγμα, κάποιος που εργάζεται όλη την ημέρα μπορεί να δυσκολεύεται να εμφανιστεί σε προγραμματισμένες συναντήσεις, σύμφωνα με τις οδηγίες που έχει λάβει. Το προσωπικό πρέπει να είναι σε εγρήγορση για αυτές τις πιθανότητες και πρέπει να είναι πρόθυμο να υποβάλει αίτηση στις αρχές λήψης αποφάσεων για την τροποποίηση των απαιτήσεων της κοινοτικής κύρωσης ή του κοινοτικού μέτρου, όταν αυτό φαίνεται ενδεδειγμένο.

65. Οποιαδήποτε σημαντική αποτυχία συμμόρφωσης με τους όρους ή τις υποχρεώσεις που προβλέπονται σε μια κοινοτική κύρωση ή ένα κοινοτικό μέτρο πρέπει αμέσως να αναφέρεται γραπτώς από την αρχή εφαρμογής στην αρχή λήψης αποφάσεων.

Σχολιασμός: Ο όρος «σημαντική αποτυχία» μπορεί να συγκριθεί και να αντιπαραβληθεί με τον όρο «ελάσσονος σημασίας αθετήσεις» που χρησιμοποιείται στον Κανόνα 64. Αν και το τι συνιστά παραβίαση συνήθως καθορίζεται από τον νόμο, δεδομένου ότι αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ανάκληση ή τροποποίηση της κύρωσης ή του μέτρου, εναπόκειται στην αρχή εφαρμογής να εκτιμήσει εάν η αποτυχία θεωρείται σημαντική από την άποψη αυτή. Η παραβίαση των όρων που είναι τόσο σοβαρή ώστε να μπορεί να οδηγήσει σε επανεξέταση της επιβληθείσας κύρωσης ή του επιβληθέντος μέτρου πρέπει να θεωρηθεί ως «σημαντική αποτυχία». Είναι δύσκολο και ίσως περιττό να προχωρήσουμε

πολύ πέρα από αυτό για τον ορισμό της διάκρισης, αν και οι υπηρεσίες είναι πιθανό ότι θα αναπτύξουν τις δικές τους ερμηνείες και διαδικασίες, ώστε να είναι σαφές στο προσωπικό τι προσδοκάται από αυτό. Ο κατηγορούμενος ή ο δράστης πρέπει επίσης να γνωρίζει πότε η μη συμμόρφωση πάνω από ένα όριο μπορεί να οδηγήσει σε επίσημη αναφορά στην αρχή λήψης αποφάσεων και τι μπορεί να προκύψει από αυτήν. Ωστόσο, θα είναι συχνά χρήσιμο για τον επιμελητή να μιλήσει με το άτομο για τη μη συμμόρφωσή του, προκειμένου να διαμορφώσει άποψη για τη σημασία και τις επιπτώσεις της στη μελλοντική συμμόρφωση. Η σοβαρή φύση μιας σημαντικής αποτυχίας απαιτεί την τυπική ενημέρωση της αρχής λήψης αποφάσεων. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να διαβιβάζονται έγκαιρα, καθώς, αν η κοινοτική κύρωση ή το κοινοτικό μέτρο έχει παραβιαστεί, οι οδηγίες της αρχής λήψης αποφάσεων δεν τηρούνται στην πραγματικότητα και η κατάσταση αυτή πρέπει να αντιμετωπιστεί τάχιστα. Η αναφορά που υποβάλλεται στην αρχή λήψης αποφάσεων πρέπει να είναι γραπτή, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που έχει να τίθενται στη διάθεσή της ακριβή γεγονότα.

66. Κάθε γραπτή έκθεση σχετικά με την αποτυχία συμμόρφωσης με όρους ή υποχρεώσεις πρέπει να παρέχει μια αντικειμενική και λεπτομερή περιγραφή του τρόπου με τον οποίο συνέβη η αποτυχία αυτή και των περιστάσεων υπό τις οποίες συνέβη.

67. Η απόφαση τροποποίησης ή ανάκλησης μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου πρέπει να λαμβάνεται από μια αρχή που ορίζεται από το νόμο. Η αρχή λήψης αποφάσεων πρέπει να εκδώσει μια εντολή σχετικά με την τροποποίηση ή τη μερική ή ολική ανάκληση, μόνο μετά από λεπτομερή εξέταση των γεγονότων που αναφέρθηκαν από την αρχή εφαρμογής.

68. Η απόφαση για την ανάκληση μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου δεν πρέπει να οδηγεί οπωσδήποτε σε απόφαση για την επιβολή στέρησης της ελευθερίας.

69. Όταν αποφασίζεται η τροποποίηση ή η μερική ή ολική ανάκληση μιας κοινοτικής κύρωσης ή ενός κοινοτικού μέτρου, η αρχή λήψης της απόφασης διασφαλίζει ότι ο κατηγορούμενος ή ο δράστης είχε τη δυνατότητα να εξετάσει τα σχετικά έγγραφα και να υποστηρίξει την άποψή του σχετικά με την παραβίαση οποιουδήποτε όρου ή οποιασδήποτε υποχρέωσης φέρεται ότι συνέβη. Ο κατηγορούμενος ή ο δράστης πρέπει να έχουν δικαίωμα νομικής αρωγής.

70. Στις περιπτώσεις που εξετάζεται η ανάκληση κοινοτικής κύρωσης ή κοινοτικού μέτρου, πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη ο τρόπος κατά τον οποίο και ο βαθμός στον οποίο έχουν τηρηθεί οι όροι και οι υποχρεώσεις που έχουν τεθεί. Στις περιπτώσεις που η παραβίαση της κύρωσης ή του μέτρου από έναν δράστη οδηγεί σε στερητική της ελευθερίας ποινή, η αναγνώριση για οποιαδήποτε ικανοποιητική συμμόρφωση πρέπει να αποτυπωθεί στη διάρκεια της ποινής.

71. Οποιοσδήποτε όρος ή οποιαδήποτε υποχρέωση που προβλέπεται σε μια κοινοτική κύρωση ή ένα κοινοτικό μέτρο, μπορεί να τροποποιηθεί από την αρχή λήψης αποφάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβολές των συνθηκών ή/και την πρόοδο του κατηγορουμένου ή του δράστη. Η αίτηση τροποποίησης των όρων ή των υποχρεώσεων μπορεί να υποβληθεί από τον κατηγορούμενο ή τον δράστη ή από την αρχή εφαρμογής ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο προβλέπεται από τον νόμο.

72. Σύμφωνα με τον νόμο, η αρχή λήψης αποφάσεων μπορεί να παύσει μια κύρωση ή ένα μέτρο πριν από τη λήξη της/του, όταν διαπιστωθεί ότι ο κατηγορούμενος ή ο δράστης

έχει τηρήσει τους όρους τις και τις υποχρεώσεις που απαιτούνται και δεν φαίνεται πλέον αναγκαίο να διατηρηθούν σε ισχύ προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της κύρωσης ή του μέτρου. Η αίτηση παύσης της κύρωσης ή του μέτρου για τους λόγους αυτούς μπορεί να υποβληθεί από τον κατηγορούμενο ή τον δράστη ή από την αρχή εφαρμογής.

Κεφάλαιο VII: Οργάνωση, προσωπικό και πόροι

Γενικά

73. Η δομή, το καθεστώς και οι πόροι των φορέων εφαρμογής πρέπει να αντιστοιχούν στον όγκο και την πολυπλοκότητα των καθηκόντων και των ευθυνών που τους ανατίθενται και να αντικατοπτρίζουν τη σπουδαιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν.

74. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να συνεργάζονται με άλλους φορείς του δικαστικού συστήματος, με φορείς υποστήριξης και με την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να εκτελούν τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους αποτελεσματικά και δίκαια.

75. Το έργο των αρχών που έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων πρέπει να βασίζεται σε μια ρητή δήλωση πολιτικής που να περιγράφει τη λειτουργία, τους σκοπούς και τις βασικές αξίες τους. Αυτή η δήλωση πολιτικής πρέπει να συμπληρώνεται με γραπτά υπηρεσιακά σχέδια και πρακτικές οδηγίες και καθοδήγηση.

76. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να θεσπίσουν εσωτερικά συστήματα ελέγχου, ώστε να μπορούν να παρακολουθούν τις επιδόσεις τους καθώς και τις επιδόσεις των μελών του προσωπικού τους.

Προσωπικό

77. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να διαθέτουν προσωπικό υψηλής επαγγελματικής ποιότητας, το οποίο θα προσλαμβάνεται, θα εκπαιδεύεται και θα απασχολείται σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στα σχετικά κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούν το προσωπικό που μεριμνά για την επιβολή κυρώσεων και μέτρων.

78. Το προσωπικό πρέπει να λογοδοτεί στην αρχή εφαρμογής. Η αρχή αυτή πρέπει να καθορίσει τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις ευθύνες του προσωπικού της και να φροντίσει για τη διοίκηση και την επίβλεψη του προσωπικού αυτού καθώς και για την αξιολόγηση της ακεραιότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του έργου του.

79. Πρέπει να υπάρχουν ρυθμίσεις ώστε η διοίκηση να διαβουλεύεται με το προσωπικό ως σώμα για γενικά θέματα και, ειδικότερα, για θέματα που αφορούν τους όρους απασχόλησής τους.

80. Δεν πρέπει να υπάρχει διάκριση κατά την πρόσληψη, την επιλογή και την υπηρεσιακή εξέλιξη του προσωπικού λόγω φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, θρησκείας, πολιτικής ή άλλης γνώμης, οικονομικής ή κοινωνικής θέσης.

81. Η πρόσληψη και η επιλογή προσωπικού πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ειδικές

ανάγκες συγκεκριμένων κατηγοριών προσώπων και τη διαφορετικότητα των κατηγορουμένων ή των δραστών που τίθενται υπό επίβλεψη.

82. Το προσωπικό που έχει την ευθύνη για την εφαρμογή πρέπει να είναι επαρκές σε αριθμό ώστε να ασκεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του. Το προσωπικό πρέπει να διαθέτει τις προσωπικές αρετές και τα επαγγελματικά προσόντα που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του.

83. Το προσωπικό που έχει την ευθύνη για την εφαρμογή πρέπει να είναι επαρκώς καταρτισμένο ώστε να είναι σε θέση να κατανοεί σωστά τον συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητάς του, τα καθήκοντά του και τις δεοντολογικές απαιτήσεις του έργου του. Η εκπαίδευσή τους θα πρέπει να τους ενθαρρύνει να συμβάλλουν στη βελτίωση του έργου τους. Η επαγγελματική τους ικανότητα θα πρέπει να αναπτύσσεται τακτικά με περαιτέρω εκπαίδευση και εκθέσεις αξιολόγησης και εκτίμησης επιδόσεων.

84. Οι μισθοί και οι συνθήκες εργασίας πρέπει να είναι ανάλογοι με τις ικανότητες και τις ευθύνες του προσωπικού. Το προσωπικό πρέπει να διορίζεται βάσει νομικών και οικονομικών όρων και με ωράριο εργασίας, ώστε να διασφαλίζεται η συνεχής επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη, να ενισχύεται η ευαισθητοποίηση των υπαλλήλων σχετικά με την επίσημη ευθύνη τους και το εργασιακό καθεστώς τους θα συμπίπτει με αυτό άλλων κλάδων επαγγελματικού προσωπικού με παρεμφερή καθήκοντα.

Αξιοποίηση εθελοντών

85. Η αρχή εφαρμογής πρέπει να εξετάζει την πρόσληψη μεμονωμένων εθελοντών προκειμένου να συμβάλλουν στο έργο της για την ενίσχυση της συμμετοχής της κοινότητας στην υλοποίηση κυρώσεων και μέτρων.

86. Οι εθελοντές μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην εφαρμογή των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων, αλλά δεν πρέπει να αναλαμβάνουν εργασίες που πρέπει να εκτελούνται από επαγγελματίες.

87. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να καθορίσουν τα κριτήρια και τις διαδικασίες βάσει των οποίων επιλέγονται οι μεμονωμένοι εθελοντές που προέρχονται από την κοινότητα και ενημερώνονται για τα καθήκοντά τους, τις ευθύνες τους, τα όρια της αρμοδιότητάς τους, τη λογοδοσία και άλλα θέματα. Πρέπει να παρέχεται κατάλληλη εκπαίδευση.

88. Οι εθελοντές πρέπει να καθοδηγούνται και να υποστηρίζονται από εξειδικευμένο προσωπικό και να βρίσκονται σε θέση να εκτελούν καθήκοντα ανάλογα με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους μέσα στα όρια του ρόλου τους.

89. Οι εθελοντές πρέπει να ασφαίζονται κατά ατυχήματος, τραυματισμού και αστικής ευθύνης κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους ανατίθενται από την αρχή εφαρμογής. Είναι καθήκον της αρχής αυτής να διασφαλίζει ότι είναι επαρκώς ασφαλισμένοι. Πρέπει να αποζημιώνονται για τις αναγκαίες δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.

Οικονομικοί πόροι

90. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να διαθέτουν επαρκή οικονομικά μέσα τα οποία να παρέχονται από δημόσιους πόρους. Τρίτα μέρη μπορούν να συνεισφέρουν οικονομικά ή με

άλλο τρόπο, αλλά οι αρχές εφαρμογής δεν πρέπει να εξαρτώνται ποτέ οικονομικά από αυτά.

91. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι αρχές εφαρμογής χρησιμοποιούν τις οικονομικές συνεισφορές τρίτων, πρέπει να ισχύουν κανόνες που καθορίζουν τις διαδικασίες που θα ακολουθούνται, τα πρόσωπα που έχουν αναλάβει συγκεκριμένες ευθύνες στο θέμα αυτό και τα μέσα για τον έλεγχο της χρήσης των κεφαλαίων.

Κεφάλαιο VIII: Διαδικασίες επιθεώρησης¹⁵, παρακολούθησης¹⁶ και καταγγελιών¹⁷

92. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να είναι ανοικτές στον έλεγχο και να υποβάλλουν τακτικά γενικές αναφορές και πληροφορίες ανατροφοδότησης σχετικά με το έργο τους στις αρμόδιες αρχές. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να υπόκεινται επίσης σε επιθεώρηση και / ή σε παρακολούθηση και να συνεργάζονται πλήρως με όλους τους εν λόγω ελέγχους. Τα πορίσματα των κρατικών επιθεωρήσεων και των ανεξάρτητων σωμάτων παρακολούθησης πρέπει να δημοσιοποιούνται.

Σχολιασμός: Αυτός ο Κανόνας αναπτύσσει την ιδέα της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Το έργο των αρχών εφαρμογής πρέπει να υπόκειται σε έλεγχο, δηλαδή σε τακτική παρακολούθηση και τακτικές επιθεωρήσεις που διενεργούνται στο πλαίσιο του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης ή από άλλες αρμόδιες αρχές. Η φύση και οι τρόποι διεξαγωγής αυτών των ελέγχων μπορεί να ποικίλουν ανάλογα με τα νομικά χαρακτηριστικά διαφορετικών χωρών. Εντούτοις, πρέπει να πληρούνται δύο απαιτήσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποδοτικότητα και η αξιοπιστία. Οι έλεγχοι πρέπει να διεξάγονται τακτικά, δηλαδή ούτε περιστασιακά ούτε κατά περίπτωση. Πρέπει να διεξάγονται όχι μόνο από τους διοικούντες την ίδια την αρχή (Κανόνας 76), αλλά και από εξωτερικά άτομα, δηλαδή από άτομα που είναι ανεξάρτητα από την εν λόγω δραστηριότητα, προκειμένου να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία. Ένας υψηλής ποιότητας έλεγχος, όταν προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, προϋποθέτει τη διεξαγωγή του από εξειδικευμένα και έμπειρα άτομα. Οι ρυθμίσεις ποικίλλουν στις διάφορες χώρες και η λογοδοσία μπορεί να λειτουργήσει σε εθνικό, περιφερειακό και / ή σε τοπικό επίπεδο. Εν πάση περιπτώσει, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να διασφαλίσει την ύπαρξη αξιόπιστων συστημάτων τα οποία θα επιτρέπουν τη διαβεβαίωσή της ότι η υπηρεσία που ελέγχεται επιτελεί το έργο της όπως θα έπρεπε. Επιπλέον, η ανεξάρτητη παρακολούθηση είναι πολύ σημαντική για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας επαγγελματικών προδιαγραφών όσον αφορά την πρακτική. Σε ορισμένες χώρες, αυτό μπορεί να είναι αρμοδιότητα μιας Αρχής Διαμεσολάβησης, σε άλλες μιας εθνικής επιτροπής εποπτείας κ.λπ. Ανεξαρτήτως της μορφής που μπορεί να λάβουν αυτά τα σώματα, ο παρών Κανόνας απαιτεί να είναι ανεξάρτητα και καλά εξοπλισμένα για να εκτελούν τα καθήκοντα παρακολούθησης που έχουν αναλάβει. Οι υπηρεσίες πρέπει να χρησιμοποιούν αυτά τα συστήματα ελέγχου και παρακολούθησης ως μια ευκαιρία για να μάθουν και να βελτιώσουν την πρακτική τους. Το σώμα

¹⁵ “Inspection” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

¹⁶ “Monitoring” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

¹⁷ “Complaints” στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο [Σ.τ.Μ.]

επιθεώρησης θα πρέπει επίσης να επωφεληθεί της ευκαιρίας για να μάθει περισσότερα σχετικά με τις πραγματικές συνθήκες της πρακτικής εφαρμογής και να υποστηρίξει, όπου είναι αναγκαίο, για λογαριασμό της υπηρεσίας, αλλαγές στην πολιτική ή τα επίπεδα των πόρων.

Είναι επίσης σημαντικό να παρέχονται τακτικά πληροφορίες στις αρχές λήψης αποφάσεων, οι οποίες πρέπει να περιβάλουν με εμπιστοσύνη το έργο των αρχών εφαρμογής. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει διάλογος, ώστε να μπορεί η αρχή εφαρμογής να λαμβάνει υπόψη τις προσδοκίες της αρχής λήψης αποφάσεων.

Ο Κανόνας αυτός ορίζει επίσης ότι δεν πρόκειται απλώς για ένα ζήτημα διαθεσιμότητας για υπαγωγή σε έλεγχο, αλλά περιλαμβάνει έναν δυναμικό απολογισμό του έργου που επιτελείται. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την υποβολή εκθέσεων και άλλων μορφών ανατροφοδότησης. Αυτές οι ιδέες αναπτύσσονται περαιτέρω στο Κεφάλαιο ΙΧ των Κανόνων.

93. Μια δίκαιη, απλή και αμερόληπτη διαδικασία υποβολής καταγγελιών πρέπει να είναι διαθέσιμη σχετικά με τη λήψη μιας απόφασης ή τη μη λήψη απόφασης από την αρχή εφαρμογής ή, γενικότερα, για τις συνέπειες της κύρωσης ή του μέτρου.

94. Η αρχή εφαρμογής πρέπει να ανταποκρίνεται σε πρώτο βαθμό σε καταγγελίες που αφορούν την εφαρμογή μιας κύρωσης ή ενός μέτρου και να τις διερευνά. Οι καταγγελίες πρέπει να εξετάζονται και να λαμβάνεται απόφαση χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

95. Οι αρμόδιοι για τη διερεύνηση της καταγγελίας πρέπει να λαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να είναι σε θέση να καταλήξουν στην απόφασή τους. Ιδιαίτερως πρέπει να εξετασθεί εάν είναι επιθυμητό να γίνει αυτοπρόσωπη ακρόαση του καταγγέλλοντος, ιδίως όταν έχει εκφραστεί τέτοια επιθυμία.

96. Η απόφαση των αρμόδιων για την διερεύνηση της καταγγελίας και η αιτιολογία της απόφασης πρέπει να κοινοποιηθούν εγγράφως στον καταγγέλλοντα, στην αρχή εφαρμογής και στα αρμόδια μέλη του προσωπικού.

97. Ο καταγγέλλων μπορεί να δέχεται συμβουλές ή να επικουρείται από πρόσωπο της επιλογής του και, εφόσον απαιτείται, να λαμβάνει νομική αρωγή.

Κεφάλαιο ΙΧ: Έρευνα, αξιολόγηση, εργασία με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και το κοινό

98. Η έρευνα σχετικά με τις κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα πρέπει να ενθαρρύνεται. Αυτές οι κυρώσεις και τα μέτρα πρέπει να αξιολογούνται τακτικά. Τα προγράμματα και οι παρεμβάσεις πρέπει να δομούνται σύμφωνα με τις γνώσεις που προκύπτουν από τη σχετική έρευνα.

99. Θα πρέπει να καθοριστούν κριτήρια αποτελεσματικότητας και απόδοσης, ώστε να είναι δυνατόν να εκτιμηθούν από διάφορες οπτικές γωνίες τα οφέλη και τα μειονεκτήματα που συνδέονται με τα προγράμματα και τις παρεμβάσεις, με στόχο τη μεγιστοποίηση της ποιότητας των αποτελεσμάτων τους. Θα πρέπει να θεσπιστούν προδιαγραφές και δείκτες απόδοσης για την εκτέλεση προγραμμάτων και παρεμβάσεων.

Σχολιασμός: Πρέπει να καθοριστούν κριτήρια αποτελεσματικότητας και επίδοσης ώστε να καταστεί δυνατή η εκτίμηση από διάφορες οπτικές γωνίες των πλεονεκτημάτων, των

μειονεκτημάτων και των περιορισμών που συνδέονται με τις κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα. Αυτά τα κριτήρια θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- ποσοστά νέων καταδικών (ένα σημαντικό μέτρο αποτελεσματικότητας)
- διαδικασίες αποχής
- συμμόρφωση (π.χ. ποσοστό επιτυχούς ολοκλήρωσης, αριθμός παραβιάσεων που έχουν καταγραφεί)
- το προφίλ και το εγκληματικό ιστορικό εκείνων στους οποίους έχουν επιβληθεί κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα (για να ανακαλυφθεί εάν οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα εφαρμόζονται σύμφωνα με τις προσδοκίες του νόμου και της πολιτικής)
- την επίδραση των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων στα ποσοστά των στερητικών της ελευθερίας ποινών (εφόσον οι κυρώσεις και μέτρα που εκτελούνται στην κοινότητα φιλοδοξούν να μειώσουν τον πληθυσμό των φυλακών, μολονότι ενδέχεται να αποτύχουν ή να μην έχουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε αυτό το πλαίσιο)
- την αποφυγή διακρίσεων σύμφωνα με τον Κανόνα 6
- τις αντιλήψεις του προσωπικού που εργάζεται για τις αρχές εφαρμογής
- τις απόψεις των αρχών λήψης αποφάσεων
- τις εμπειρίες των χρηστών των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων
- τα αποτελέσματα των διαδικασιών εξέτασης καταγγελιών
- το οικονομικό κόστος των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων.

Δεν υπάρχει η πρόσθεση ο κατάλογος αυτός να είναι εξαντλητικός. Για παράδειγμα, οι αντιλήψεις του κοινού για τις κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα και την αξιοπιστία τους είναι ένα αξιόλογο θέμα έρευνας. Οι αντιπροσωπευτικοί δείκτες μπορούν συχνά να είναι χρήσιμοι: για παράδειγμα, πολλοί κατηγορούμενοι και δράστες πρέπει να βοηθηθούν για να ξεπεράσουν την εξάρτηση από το αλκοόλ ή τα ναρκωτικά και τις εκπαιδευτικές ή επαγγελματικές ανεπάρκειες. Οι κοινοτικές κυρώσεις και τα κοινοτικά μέτρα προσφέρουν ευκαιρίες για τέτοιου είδους βοήθεια. Είναι ζητούμενο της έρευνας να αποδείξει εάν η βοήθεια αυτή όντως προσφέρεται και εάν γίνεται δεκτή και να προτείνει τρόπους βελτίωσης της αποδοτικότητας των μεθόδων βοήθειας.

Σε πολλές περιπτώσεις τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να αξιολογούνται συγκριτικά. Για παράδειγμα, αντί να υπολογίζονται τα ποσοστά νέας καταδίκης σε σχέση με κάποια (πιθανώς ανέφικτη) ιδανική κατάσταση, πρέπει να συγκριθούν προσεκτικά με τις νέες καταδικές συγκρίσιμων δραστηριοτήτων που βρίσκονται στη φυλακή, καθώς και υπόκεινται σε άλλες κυρώσεις και μέτρα.

100. Νέες κοινοτικές κυρώσεις και κοινοτικά μέτρα που είναι σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένους δεοντολογικούς κανόνες μπορούν να εισαχθούν σε δοκιμαστική βάση. Κάθε πιλοτικό έργο ή πειραματισμός θα πρέπει να διεξάγεται σύμφωνα με το πνεύμα των παρόντων Κανόνων καθώς και να παρακολουθείται και να αξιολογείται προσεκτικά.

101. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι νομοθέτες, οι δικαστικές αρχές και το ευρύ κοινό πρέπει να λαμβάνουν τακτικά πληροφορίες σχετικά με τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που προκύπτουν από τη μειωμένη προσφυγή στη στέρηση της ελευθερίας και τα πλεονεκτήματα των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων. Πρέπει να υπάρχει μια

δημοσιευμένη πολιτική δημοσίων σχέσεων.

102. Πρέπει να καταβληθούν ενεργές προσπάθειες ώστε να υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το περιεχόμενο των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων καθώς και με τους διάφορους τρόπους με τους οποίους εφαρμόζονται αυτά, ώστε το ευρύ κοινό να κατανοήσει και να αντιληφθεί τις κυρώσεις και τα μέτρα ως πρόσφορες και αξιόπιστες αντιδράσεις στην εγκληματική συμπεριφορά.

103. Οι δικαστικές και άλλες αρχές λήψης αποφάσεων θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία σχεδιασμού και αναθεώρησης των πολιτικών σχετικά με τη χρήση των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων και θα πρέπει να ενημερώνονται για τα αποτελέσματά τους, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία κατανόηση των πλεονεκτημάτων και των περιορισμών των κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων.

104. Οι αρχές εφαρμογής πρέπει να επιτρέπουν και να ενθαρρύνουν τους κατηγορούμενους και τους δράστες να τις ενημερώνουν για την εμπειρία τους από την επίβλεψη, ώστε να βελτιώνονται οι πολιτικές και οι πρακτικές. Όταν οι αρχές αυτές συνεργάζονται με τα θύματα, πρέπει να ζητείται και η γνώμη αυτών.

Κεφάλαιο X: Αναθεώρηση των κανόνων

105. Οι παρόντες κανόνες πρέπει να αναθεωρούνται τακτικά.

Η παρούσα, ανεπίσημη μετάφραση της Σύστασης της Επιτροπής Υπουργών CM/Rec (2017)3 για τους Ευρωπαϊκούς Κανόνες περί κοινοτικών κυρώσεων και μέτρων και των επιλεγμένων αποσπασμάτων του Σχολιασμού τους, έγινε από τους *Νικόλαο Κ. Κουλούρη*, Επ. Καθηγητή του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής Δ.Π. Θράκης, *Δημήτρη Κόρο*, Δικηγόρο, Διδάκτορα Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης Δ.Π. Θράκης και *Σοφία Σπυρέα*, Κοινωνιολόγο, Υπ. Διδάκτορα Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής Δ.Π. Θράκης, στο πλαίσιο του έργου «ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ - MATCHING FUNDS» [ΕΛΚΕ ΔΠΘ, ΚΕ 81967] με φορέα χρηματοδότησης τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. Η μετάφραση έγινε από το πρωτότυπο αγγλικό κείμενο που είναι διαθέσιμο στον σύνδεσμο <https://rm.coe.int/168070c09b>.